

เอกสารประกอบการพิจารณา

ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช

อ.พ. 1/2566 การประชุมร่วมกันของรัฐสภา สมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง

อ.พ. 1/2566
การประชุมร่วมกันของรัฐสภา
สมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง

สำนักวิชาการ
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
โทร. 0 2244 2070-2

ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..)
พุทธศักราช

(นายชัยวัช ตูลารน กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

คำนำ

เอกสารประกอบการพิจารณา (อ.พ.) นี้ จัดทำขึ้นเพื่อประโยชน์ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญ ร่างพระราชบัญญัติ ญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ พระราชกำหนด ญัตติ หรือหนังสือสัญญา ระหว่างประเทศ ที่เข้าสู่การประชุมของสภาผู้แทนราษฎร และที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา โดยศึกษา รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูล สถิติ ข้อเท็จจริง บทความทางวิชาการ และ/หรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้น ให้กับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกรัฐสภา กรรมการธิการ และบุคคลในวงงานรัฐสภา ใช้ในการประกอบการพิจารณา ตลอดจนเป็นข้อมูลอ้างอิงสำหรับผู้สนใจทั่วไป

สำนักวิชาการ
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ผู้รับผิดชอบ

นายมาณิศ อินทนิม

ผู้อำนวยการสำนักวิชาการ

นายทองศักดิ์ สุระคำแหง

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานบริการวิชาการ 1

ผู้จัดทำและรับผิดชอบ

นายแดนชัย ไชวิเศษ

นิติกรชำนาญการพิเศษ

นางสาวอุษณีย์ อินทองช่วย

เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน

นางสาวเปรมฤดี วงศ์สาคร

เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน

นางเมตตาพร กาญจนินทุ

เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน

สิงหาคม 2566

บทสรุปสำหรับสมาชิกรัฐสภา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 272 กำหนดว่า ในระหว่าง 5 ปีแรก นับแต่วันที่มีรัฐสภาชุดแรกตามรัฐธรรมนูญนี้ การให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีให้ดำเนินการตามมาตรา 159 เว้นแต่การพิจารณาให้ความเห็นชอบตามมาตรา 159 วรรคหนึ่ง (กำหนดให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี) แต่มาตรา 272 ได้ยกเว้นว่าให้กระทำในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา และมติที่เห็นชอบการแต่งตั้งบุคคลใดให้เป็นนายกรัฐมนตรีตามมาตรา 159 วรรคสาม ต้องมีคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา ซึ่งมาตรา 159 วรรคสาม กำหนดว่ามติของสภาผู้แทนราษฎรที่เห็นชอบการแต่งตั้งบุคคลใดให้เป็นนายกรัฐมนตรีต้องมีคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร แต่มาตรา 272 ได้ยกเว้นว่าต้องมีคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา เพื่อให้มีความสอดคล้องกันตามที่กำหนดให้รัฐสภาพิจารณาให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี

ในระหว่าง 5 ปีแรกนับแต่วันที่มีรัฐสภาชุดแรกตามรัฐธรรมนูญนี้ หากมีกรณีที่ไม่อาจแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีจากผู้มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองแจ้งไว้ตามมาตรา 88 ไม่ว่าจะด้วยเหตุใด และสมาชิกของทั้งสองสภารวมกันจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภาเข้าชื่อเสนอต่อประธานรัฐสภาขอให้รัฐสภามีมติยกเว้นเพื่อไม่ต้องเสนอชื่อนายกรัฐมนตรีจากผู้มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองแจ้งไว้ตามมาตรา 88 ในกรณีเช่นนั้น ให้ประธานรัฐสภาจัดให้มีการประชุมร่วมกันของรัฐสภาโดยพลัน และในกรณีที่รัฐสภามีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภาให้ยกเว้นได้ ให้ดำเนินการตามมาตรา 272 วรรคหนึ่งต่อไป โดยจะเสนอชื่อผู้อยู่ในบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองแจ้งไว้ตามมาตรา 88 หรือไม่ก็ได้

ทั้งนี้ โดยมีเหตุผลในการเสนอร่างแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญว่า การกำหนดให้สมาชิกวุฒิสภา 250 คน ที่มาจากการแต่งตั้งมีอำนาจลงมติเลือกนายกรัฐมนตรีร่วมกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวน 500 คนที่มาจากการเลือกตั้ง โดยผู้ได้รับเลือกเป็นนายกรัฐมนตรีจะต้องได้รับเสียงเกินกึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกของทั้งสองสภารวมกัน เป็นสิ่งที่ขัดต่อหลักการพื้นฐานของประชาธิปไตย ทั้งที่เคยบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับก่อน ๆ ของประเทศไทยและที่เป็นการปฏิบัติโดยทั่วไปในประเทศอื่นที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย เนื่องจากเป็นการเปิดช่องให้ประเทศมีนายกรัฐมนตรีที่ไม่ได้รับความเห็นชอบจากเสียงข้างมากของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชนผู้ทรงอำนาจสูงสุดในประเทศ ซึ่งทำให้ทั้งขาดความชอบธรรมและอาจกลายเป็นอุปสรรคต่อการบริหารประเทศ จึงจำเป็นต้องตรารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่..) พุทธศักราช

เอกสารประกอบการพิจารณา

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปสำหรับสมาชิกวุฒิสภา	ก
ส่วนที่ 1 - หลักการและเหตุผลประกอบร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช (ยกเลิกมาตรา 272) (นายชัยวัช ตุลาธน กับคณะ เป็นผู้เสนอ)	1-1
- สารระสำคัญประกอบร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช (ยกเลิกมาตรา 272)	1-2
- ตารางเปรียบเทียบรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กับร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช (ยกเลิกมาตรา 272)	1-3
ส่วนที่ 2 บทวิเคราะห์	2-1
ส่วนที่ 3 ข้อมูลประกอบการพิจารณา	3-1
- บทบาทอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาในระบบสภาคู่กับประสิทธิผลในการเสริมสร้างเสถียรภาพทางการเมืองและการพัฒนาประชาธิปไตยไทย	3-1
- การพิจารณาให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีของวุฒิสภา	3-6
- เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับที่มาของนายกรัฐมนตรี	3-14
- ตารางเปรียบเทียบที่มาของนายกรัฐมนตรีของประเทศไทยระหว่างปี 2540 – 2560	3-25
- การเสนอและการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช (มาตรา 272) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560	3-28

ส่วนที่ 1

หลักการและเหตุผล
ประกอบร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..)
พุทธศักราช
(ยกเลิกมาตรา 272)
(นายชัยวัช ตุลารณ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

หลักการ

ยกเลิกมาตรา 272 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

เหตุผล

การที่มาตรา 272 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กำหนดให้สมาชิกวุฒิสภาสองร้อยห้าสิบคนที่มาจากการแต่งตั้ง มีอำนาจลงมติเลือกนายกรัฐมนตรีร่วมกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนห้าร้อยคนที่มาจากการเลือกตั้ง โดยผู้ได้รับเลือกเป็นนายกรัฐมนตรีจะต้องได้รับเสียงกึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกของทั้งสองสภารวมกัน เป็นสิ่งที่ขัดต่อหลักการพื้นฐานของประชาธิปไตย ทั้งที่เคยบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับก่อน ๆ ของประเทศไทยและที่เป็นการปฏิบัติโดยทั่วไปในประเทศอื่นที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย เนื่องจากเป็นการเปิดช่องให้ประเทศมีนายกรัฐมนตรีที่ไม่ได้รับความเห็นชอบจากเสียงข้างมากของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชนผู้ทรงอำนาจสูงสุดในประเทศ ซึ่งทำให้ทั้งขาดความชอบธรรมและอาจกลายเป็นอุปสรรคต่อการบริหารประเทศ จึงจำเป็นต้องตรารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช

สรุปสาระสำคัญ
ของร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..)
พุทธศักราช
(ยกเลิกมาตรา 272)

สาระสำคัญ

1. ชื่อร่าง

“รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช” (มาตรา 1)

2. วันใช้บังคับ

รัฐธรรมนูญนี้ให้มีผลใช้บังคับนับตั้งแต่วันที่ถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป
(มาตรา 2)

3. บทยกเลิก

ให้ยกเลิกมาตรา 272 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แต่มิให้มีผลกระทบต่อ การเลือกนายกรัฐมนตรีที่ได้ดำเนินการไปแล้วก่อนวันที่รัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ (มาตรา 3)

<p>รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560</p>	<p>ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช (นายชัยวัช ตุลาธน กับคณะ เป็นผู้เสนอ)</p>
<p>มาตรา 272 ในระหว่างห้าปีแรกนับแต่วันที่มีรัฐสภาชุดแรกตามรัฐธรรมนูญนี้ การให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีให้ดำเนินการตามมาตรา 159 เว้นแต่การพิจารณาให้ความเห็นชอบตามมาตรา 159 วรรคหนึ่ง ให้กระทำในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา และมติที่เห็นชอบการแต่งตั้งบุคคลใดให้เป็นนายกรัฐมนตรีตามมาตรา 159 วรรคสาม ต้องมีคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา</p> <p>ในระหว่างเวลาตามวรรคหนึ่ง หากมีกรณีที่ไม่อาจแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีจากผู้มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองแจ้งไว้ตามมาตรา 88 ไม่ว่าจะด้วยเหตุใด และสมาชิกของทั้งสองสภารวมกันจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภาเข้าชื่อเสนอต่อประธานรัฐสภาขอให้รัฐสภามีมติยกเว้นเพื่อไม่ต้องเสนอชื่อนายกรัฐมนตรีจากผู้มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองแจ้งไว้ตามมาตรา 88 ในกรณีเช่นนั้น ให้ประธานรัฐสภาจัดให้มีการประชุมร่วมกันของรัฐสภาโดยพลัน และในกรณีที่รัฐสภามีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภาให้ยกเว้นได้ ให้ดำเนินการตามวรรคหนึ่งต่อไป โดยจะเสนอชื่อผู้อยู่ในบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองแจ้งไว้ตามมาตรา 88 หรือไม่ก็ได้</p>	<p>มาตรา 3 ให้ยกเลิกมาตรา 272 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แต่ทั้งนี้ มิให้มีผลกระทบต่อกรเลือกนายกรัฐมนตรีที่ได้ดำเนินการไปแล้วก่อนวันที่รัฐธรรมนูญนี้มีผลใช้บังคับ</p> <p>.....</p> <p>.....</p>

ส่วนที่ 2

บทวิเคราะห์

เดิมบทบัญญัติมาตรา 272 ในรัฐธรรมนูญฉบับลงประชามติ บัญญัติว่า “ในวาระเริ่มแรก เมื่อมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามมาตรา 268 แล้ว หากมีกรณีที่ไม่อาจแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีจากผู้มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองแจ้งไว้ตามมาตรา 88 ไม่ว่าจะด้วยเหตุใด และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดเท่าที่มีอยู่เข้าชื่อเสนอต่อประธานรัฐสภา ขอให้รัฐสภามีมติยกเว้นเพื่อไม่ต้องเสนอชื่อนายกรัฐมนตรีจากผู้มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองแจ้งไว้ตามมาตรา 88 ในกรณีเช่นนั้น ให้ประธานรัฐสภาจัดให้มีการประชุมร่วมกันของรัฐสภาโดยพลัน และในกรณีที่รัฐสภามีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา ให้ยกเว้นได้ ให้สภาผู้แทนราษฎรดำเนินการตามมาตรา 159 ต่อไป โดยจะเสนอชื่อผู้อยู่ในบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองแจ้งไว้ตามมาตรา 88 หรือไม่ก็ได้”

ต่อมาคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขบทบัญญัติมาตรา 272 เพื่อให้สอดคล้องกับผลการออกเสียงประชามติ ดังนี้

“มาตรา 272 ในระหว่างห้าปีแรกนับแต่วันที่รัฐสภาภายหลังการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามมาตรา 268 การให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีให้ดำเนินการตามมาตรา 159 เว้นแต่การพิจารณาให้ความเห็นชอบตามมาตรา 159 วรรคหนึ่ง ให้กระทำในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา และมติที่เห็นชอบการแต่งตั้งบุคคลใดให้เป็นนายกรัฐมนตรีตามมาตรา 159 วรรคสาม ต้องมีคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา

ในวาระเริ่มแรก เมื่อมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา 268 แล้ว หากมีกรณีที่ไม่อาจแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีจากผู้มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองแจ้งไว้ตามมาตรา 88 ไม่ว่าจะด้วยเหตุใด และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดเท่าที่มีอยู่เข้าชื่อเสนอต่อประธานรัฐสภาขอให้รัฐสภามีมติยกเว้น เพื่อไม่ต้องเสนอชื่อนายกรัฐมนตรีจากผู้มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองแจ้งไว้ตามมาตรา 88 ในกรณีเช่นนั้น ให้ประธานรัฐสภาจัดให้มีการประชุมร่วมกันของรัฐสภาโดยพลัน และในกรณีที่รัฐสภามีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา ให้ยกเว้นได้ ให้ดำเนินการตามวรรคหนึ่งต่อไป โดยจะเสนอชื่อผู้อยู่ในบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองแจ้งไว้ตามมาตรา 88 หรือไม่ก็ได้”

หลังจากนั้น ได้มีการแก้ไขร่างมาตรา 272 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ เป็นดังนี้

“มาตรา 272 ในระหว่างห้าปีแรกนับแต่วันที่รัฐสภาชุดแรกตามรัฐธรรมนูญนี้ การให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีให้ดำเนินการตามมาตรา 159 เว้นแต่การพิจารณาให้ความเห็นชอบตามมาตรา 159 วรรคหนึ่ง ให้กระทำในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา และมติที่เห็นชอบการแต่งตั้งบุคคลใด

ให้เป็นนายกรัฐมนตรีตามมาตรา 159 วรรคสาม ต้องมีคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา

ในระหว่างเวลาตามวรรคหนึ่ง หากมีกรณีที่ไม่อาจแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีจากผู้มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองแจ้งไว้ตามมาตรา 88 ไม่ว่าด้วยเหตุใด และสมาชิกของทั้งสองสภารวมกันจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภาเข้าชื่อเสนอต่อประธานรัฐสภาขอให้รัฐสภามีมติยกเว้นเพื่อไม่ต้องเสนอชื่อนายกรัฐมนตรีจากผู้มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองแจ้งไว้ตามมาตรา 88 ในกรณีเช่นนั้น ให้ประธานรัฐสภาจัดให้มีการประชุมร่วมกันของรัฐสภาโดยพลัน และในกรณีที่รัฐสภามีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภาให้ยกเว้นได้ ให้ดำเนินการตามวรรคหนึ่งต่อไป โดยจะเสนอชื่อผู้อยู่ในบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองแจ้งไว้ตามมาตรา 88 หรือไม่ก็ได้”

โดยมาตรา 272 เป็นการกำหนดกระบวนการแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีในระยะเวลาห้าปีแรกให้ชัดเจน และสอดคล้องกับคำถามเพิ่มเติมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติที่ได้รับความเห็นชอบในการออกเสียงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญ

สืบเนื่องมาตรา 37/1 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 1) พุทธศักราช 2558 กำหนดว่า เมื่อร่างรัฐธรรมนูญได้รับความเห็นชอบในการออกเสียงประชามติ และประเด็นเพิ่มเติม (ที่เรียกกันทั่วไปว่า “คำถามพ่วง” หรือ “คำถามเพิ่มเติม”) ได้รับความเห็นชอบด้วย ให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ “ดำเนินการแก้ไขร่างรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับผลการออกเสียงประชามติให้เสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันประกาศผลการออกเสียงประชามติ” คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญจึงมีหน้าที่แก้ไขร่างรัฐธรรมนูญที่ได้รับความเห็นชอบในการออกเสียงประชามติเพื่อให้สอดคล้องกับ “ผลการออกเสียงประชามติ” และโดยที่ประชาชนผู้ออกเสียงประชามติได้ลงมติด้วยคะแนนเสียงข้างมากเห็นชอบกับร่างรัฐธรรมนูญด้วย ซึ่งมีผลเท่ากับว่าประชาชนเห็นชอบทั้งหลักการและเนื้อหาทั้งหมดที่ปรากฏในร่างรัฐธรรมนูญ การแก้ไขร่างรัฐธรรมนูญตามประเด็นเพิ่มเติมจึงต้องจำกัดเฉพาะข้อความที่แสดงไว้ให้ประชาชนทราบก่อนการออกเสียงประชามติเพื่อให้การแก้ไขร่างรัฐธรรมนูญสอดคล้องทั้งผลการออกเสียงประชามติที่เห็นชอบกับร่างรัฐธรรมนูญและประเด็นเพิ่มเติม

ในการตั้งประเด็นเพิ่มเติม สภานิติบัญญัติแห่งชาติได้ตั้งประเด็นว่า “ท่านเห็นชอบหรือไม่ว่า เพื่อให้การปฏิรูปประเทศเกิดความต่อเนื่องตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ สมควรกำหนดไว้ในบทเฉพาะกาลว่า ในระหว่าง 5 ปีแรก นับแต่วันที่รัฐสภาชุดแรกตามรัฐธรรมนูญนี้ให้ที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาเป็นผู้พิจารณาให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี”

ประเด็นเพิ่มเติมดังกล่าวมีลักษณะเป็นการใช้บังคับเฉพาะกาล กล่าวคือ ใช้เฉพาะห้าปีแรกนับแต่วันที่รัฐสภาชุดแรกตามรัฐธรรมนูญนี้ ดังนั้นคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเห็นว่า การแก้ไขร่างรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับผลการออกเสียงประชามติ จึงสมควรต้องบัญญัติขึ้นให้มีลักษณะเป็นบทเฉพาะกาล (มาตรา 272) เท่านั้น โดยไม่จำเป็นต้องแก้ไขไว้เป็นบทถาวร (มาตรา 159) ซึ่งมีผลดังต่อไปนี้

1) ในระหว่างห้าปีแรกนับแต่วันที่มีรัฐสภาภายหลังการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามมาตรา 268 (ซึ่งมีความหมายว่า “รัฐสภาชุดแรก” ตามที่ปรากฏในคำถามเพิ่มเติม แต่ก็ได้เขียนให้ชัดเจนขึ้น) ในการประชุมเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี ให้กระทำในที่ประชุมร่วมกันของทั้งสองสภา

2) ในการเสนอชื่อบุคคล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเท่านั้นที่จะเป็นผู้เสนอโดยต้องมีผู้รับรองไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร

3) บุคคลซึ่งจะได้รับการเสนอชื่อจะต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 160 และเป็นผู้มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองแจ้งไว้ตามมาตรา 88 เฉพาะจากบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองที่มีสมาชิกได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่น้อยกว่าร้อยละห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร

4) มติของรัฐสภาที่เห็นชอบการแต่งตั้งบุคคลใดให้เป็นนายกรัฐมนตรีต้องกระทำโดยการลงคะแนนโดยเปิดเผย และมีคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภาซึ่งเป็นไปตามหลักที่บัญญัติไว้ในมาตรา 159 วรรคสาม เพียงแต่แก้ไขจำนวนสมาชิกจากจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นจำนวนสมาชิกของทั้งสองสภาร่วมกัน เพื่อให้สอดคล้องกับประเด็นเพิ่มเติมที่ได้รับความเห็นชอบในการออกเสียงประชามติ

5) ในกรณีที่ไม้อาจแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีจากผู้ซึ่งมีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองแจ้งไว้ตามมาตรา 88 ได้ ไม่ว่าจะด้วยเหตุใด สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร อาจเข้าชื่อเสนอต่อประธานรัฐสภาเพื่อให้รัฐสภามีมติยกเว้นได้ตามมาตรา 272

6) มติของรัฐสภาตาม 5) ที่จะยกเว้น ต้องมีไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา

7) เมื่อได้รับการยกเว้นแล้ว จึงกลับไปดำเนินการเพื่อเสนอชื่อและให้ความเห็นชอบตามข้างต้นต่อไป และเพื่อเป็นการตรวจสอบให้เกิดความถูกต้องตรงตามที่ประชาชนให้ความเห็นชอบในการออกเสียงประชามติคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญจึงได้ส่งร่างรัฐธรรมนูญที่แก้ไขส่วนที่เกี่ยวข้องไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อดำเนินการตามมาตรา 37/1 และมาตรา 45 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 1) พุทธศักราช 2558 โดยศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ 6/2559 สรุปว่าร่างรัฐธรรมนูญซึ่งคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้แก้ไขในส่วนที่เกี่ยวข้องตามร่างรัฐธรรมนูญมาตรา 272 ไม่ชอบด้วยผลการออกเสียงประชามติ และให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญดำเนินการแก้ไขตามที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยในส่วนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้มีการแก้ไขร่างมาตรา 272 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ (คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ, 2562, ความมุ่งหมายและคำอธิบายประกอบรายมาตราของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560, น. 504-508)

สำหรับบทบัญญัติมาตรา 272 ซึ่งเป็นบทเฉพาะกาลที่มีกำหนดช่วงระยะเวลาไว้ว่า ในระหว่าง 5 ปีแรก นับแต่วันที่มิรัฐสภาชุดแรกตามรัฐธรรมนูญนี้ เมื่อมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป ในวันที่ 24 มีนาคม 2562 ก็ยังไม่ถือว่ามิรัฐสภาชุดแรกตามรัฐธรรมนูญนี้จนกว่าจะมีพระบรมราชโองการ แต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภา เมื่อมีพระบรมราชโองการแต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภาในวันที่ 11 พฤษภาคม 2562 จึงต้อง นับระยะเวลา 5 ปีแรก นับแต่วันที่มิรัฐสภาชุดแรกตั้งแต่วันที่ 11 พฤษภาคม 2562 จนถึงวันที่ 10 พฤษภาคม 2567 จะทำให้มาตรา 272 ไม่มีผลบังคับใช้ต่อไปตั้งแต่วันที่ 11 พฤษภาคม 2567 เป็นต้นไป เมื่อไม่มีผลบังคับแล้ว จะต้องใช้มาตรา 159 ซึ่งเป็นบทหลัก โดยกำหนดให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาให้ความเห็นชอบบุคคล ซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีจากบุคคลซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 160 และเป็นผู้มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองแจ้งไว้ตามมาตรา 88 เฉพาะจากบัญชีรายชื่อของพรรคการเมือง ที่มีสมาชิกได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ ของสภาผู้แทนราษฎร และมติของสภาผู้แทนราษฎรที่เห็นชอบการแต่งตั้งบุคคลใดให้เป็นนายกรัฐมนตรี ต้องกระทำโดยการลงคะแนนโดยเปิดเผย และมีคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ ของสภาผู้แทนราษฎร

ส่วนที่ 3

ข้อมูลประกอบการพิจารณา

บทบาทอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาในระบบสภาคู่กับประสิทธิผล ในการเสริมสร้างเสถียรภาพทางการเมืองและการพัฒนาประชาธิปไตยไทย¹

การประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการขององค์กรตามรัฐธรรมนูญหลายประการ ทั้งในแง่โครงสร้าง อำนาจหน้าที่ รวมถึงคุณสมบัติของบุคคลผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรเหล่านั้น โดยองค์กรหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญต่อการเสริมสร้างเสถียรภาพทางการเมืองและการพัฒนาประชาธิปไตยของประเทศไทยได้แก่วุฒิสภาที่มีพัฒนาการทั้งในด้านโครงสร้าง องค์ประกอบ อำนาจหน้าที่อย่างมีนัยสำคัญ

เมื่อมองย้อนไปในอดีตนับแต่ประเทศไทยประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2489 ที่บัญญัติให้มีวุฒิสภาเป็นสภาที่สอง ต่อมาในภายหลังได้เปลี่ยนชื่อเป็นวุฒิสภา หลังจากนั้น แม้ว่าจะมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญอีกหลายฉบับ แต่ดูเหมือนประเทศไทยยังไม่มีข้อสรุปที่ชัดเจนเกี่ยวกับโครงสร้างองค์ประกอบ และอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาที่ลงตัว ดังเห็นได้จากการเปลี่ยนแปลงของวุฒิสภาในตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาโดยพัฒนาการของวุฒิสภาไทยสามารถสรุปได้ ดังนี้

1. วุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้งทางอ้อมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2489
2. วุฒิสภาที่มาจากการแต่งตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2490 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2492 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2511 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2517 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2521 และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534
3. วุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้งทางตรงตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540
4. วุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้งและแต่งตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550
5. วุฒิสภาที่มาจากการคัดเลือกตามกลุ่มอาชีพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 โดยมีข้อควรพิจารณา ได้แก่ มาตรา 269 ในบทเฉพาะกาลที่กำหนดโครงสร้างที่มาสมาชิกวุฒิสภาไว้แตกต่างจากบทถาวรซึ่งก่อให้เกิดการวิพากษ์ตามมาในสังคมอย่างกว้างขวาง

สำหรับพัฒนาการทางด้านหน้าที่และอำนาจของวุฒิสภาไทยนับแต่อดีตถึงปัจจุบันพบว่า สมาชิกวุฒิสภาของไทยในอดีตมักมาจากการแต่งตั้งจนเกิดการปฏิรูปการเมืองในปี พ.ศ. 2540 โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมืองมากขึ้น

¹ ภูมิ มูลศิลป์. บทบาทอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาในระบบสภาคู่กับประสิทธิผลในการเสริมสร้างเสถียรภาพทางการเมืองและการพัฒนาประชาธิปไตยไทย. สืบค้นเมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม 2566 จาก <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jssr/article/download/253716/170558/922206>

ดั่งเห็นได้จากการกำหนดให้มืองค์กรอิสระทำหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและข้าราชการระดับสูงสามารถถูกถอดถอนออกจากตำแหน่งได้ รวมถึงเปลี่ยนแปลงที่มาและองค์ประกอบของสมาชิกวุฒิสภา โดยในส่วนของวุฒิสภานั้นมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจำนวน 200 คน

นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 กำหนดให้วุฒิสภามีอำนาจหน้าที่เพิ่มขึ้นจากเดิมที่สำคัญ ได้แก่ การคัดสรรบุคคลเข้าดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระและองค์กรสำคัญต่าง ๆ รวมทั้งมีอำนาจหน้าที่ในการถอดถอนบุคคลที่กระทำผิดตามที่กฎหมายบัญญัติออกจากตำแหน่ง อย่างไรก็ตามหลักการดังกล่าวได้ถูกยกเลิกไปจากการกล่าวอ้างว่าองค์กรอิสระหลายแห่งถูกแทรกแซง รวมถึงการที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา มีความสัมพันธ์เป็นเครือญาติใกล้ชิด ส่งผลให้การปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาทั้งในด้านนิติบัญญัติและการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินไม่มีประสิทธิภาพขาดความเป็นกลางตามเจตนารมณ์ที่ตั้งไว้

ต่อมา รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้เปลี่ยนแปลงแก้ไขหลักการเกี่ยวกับสมาชิกวุฒิสภาในหลายส่วน อาทิ สภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วยสมาชิกที่มาจากการเลือกตั้ง มีจำนวน 480 คน โดย 400 คน มาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขต ส่วนอีก 80 คน มาจากการเลือกตั้งแบบสัดส่วนโดยการแบ่งเป็น 8 กลุ่มจังหวัด ซึ่งสัดส่วนดังกล่าวได้เปลี่ยนแปลงอีกครั้งในปี พ.ศ. 2554 โดยรัฐธรรมนูญฯ ฉบับแก้ไขเพิ่มเติมได้กำหนดให้สภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วยสมาชิก จำนวน 500 คน มาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจำนวน 375 คน และสมาชิกที่มาจากการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ 125 คน ทั้งนี้ ในส่วนของวุฒิสภามีสมาชิกจำนวน 150 คน มาจากการเลือกตั้งจังหวัดละ 1 คน ส่วนที่เหลือมาจากการสรรหาบุคคลที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และมีประสบการณ์จากทุกกลุ่มวิชาชีพ โดยคณะกรรมการสรรหาสมาชิกวุฒิสภา ประกอบด้วย ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานกรรมการการเลือกตั้ง ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ประธานกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ผู้พิพากษาในศาลฎีกาซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกาที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกามอบหมายจำนวน 1 คน และตุลาการในศาลปกครองสูงสุดที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดมอบหมายจำนวน 1 คน ทำหน้าที่สรรหาสมาชิกวุฒิสภาจากรายชื่อบุคคลที่องค์กรวิชาชีพต่าง ๆ เสนอ

ทั้งนี้ เพื่อแก้ปัญหาในอดีต รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มีเจตนารมณ์ให้สมาชิกวุฒิสภาเป็นสภาของผู้ทรงคุณวุฒิที่หลากหลายและเป็นกลางมากที่สุด จึงได้กำหนดคุณสมบัติโดยสมาชิกวุฒิสภาต้องมีอายุ 40 ปี บริบูรณ์ขึ้นไป จบการศึกษาระดับปริญญาตรี และต้องไม่มีความเกี่ยวข้องกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง รวมทั้งต้องไม่เป็นหรือเคยเป็นผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมือง ซึ่งในกรณีที่เคยเป็นผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าว ต้องพ้นจากตำแหน่งนั้น ๆ มาแล้วเกินกว่า 5 ปี นับถึงวันรับสมัครหรือวันที่ได้รับการเสนอชื่อ โดยมุ่งหวังให้วุฒิสภาสามารถทำหน้าที่ได้อย่างอิสระอันส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ ทั้งในด้านนิติบัญญัติ การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน การแต่งตั้งและถอดถอนบุคคลตามที่กฎหมายบัญญัติ และด้านอื่น ๆ ตามที่รัฐธรรมนูญได้ให้อำนาจ

อย่างไรก็ตาม สมาชิกวุฒิสภาภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 กลับถูกวิพากษ์วิจารณ์โดยประชาชนบางส่วนว่า ทำให้พัฒนาการด้านประชาธิปไตยของไทยก้าวถอยหลัง

สืบเนื่องมาจากสมาชิกวุฒิสภานั้นควรมาจากการเลือกตั้งทั้งหมด อันเป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนตามหลักการประชาธิปไตย

สำหรับวุฒิสภามาตรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 พบว่า บทบาท และอำนาจหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภามีทั้งในส่วนที่เป็นเฉพาะตัว และอำนาจหน้าที่ที่ต้องใช้ร่วมกับสภาผู้แทนราษฎร ทั้งนี้มีประเด็นที่น่าสนใจ คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้ก่อให้เกิดการวิพากษ์ในประเด็นที่มาและอำนาจหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภา โดยเฉพาะต่อประเด็นการกำหนดให้จำนวนและที่มาของสมาชิกวุฒิสภาแบ่งเป็นสองช่วงเวลา ได้แก่

ช่วงที่ 1 เป็นไปตามบทเฉพาะกาลที่กำหนดให้วุฒิสภามีจำนวน 250 คน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ถวายคำแนะนำ โดยมาจากการดำเนินการจัดให้มีการเลือกสมาชิกวุฒิสภาของคณะกรรมการการเลือกตั้ง จำนวน 50 คน และมาจากการคัดเลือกของคณะกรรมการสรรหาสมาชิกวุฒิสภา จำนวน 194 คน รวมกับผู้ดำรงตำแหน่งปลัดกระทรวงกลาโหม ผู้บัญชาการทหารสูงสุด ผู้บัญชาการทหารบก ผู้บัญชาการทหารเรือ ผู้บัญชาการทหารอากาศ และผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ

ช่วงที่ 2 เมื่อพ้นระยะเวลา 5 ปี นับแต่วันที่มีพระบรมราชโองการแต่งตั้งดังกล่าวแล้วให้มีวุฒิสภาจำนวน 200 คน มาจากการเลือกกันเองของบุคคลซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญประสบการณ์อาชีพ ลักษณะหรือประโยชน์ร่วมกัน หรือทำงานหรือเคยทำงานด้านต่าง ๆ ที่หลากหลายของสังคม โดยการแบ่งกลุ่มต้องแบ่งในลักษณะที่ทำให้ประชาชนซึ่งมีสิทธิสมัครรับเลือกทุกคนสามารถอยู่ในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งได้

นอกจากวุฒิสภาก็มีอำนาจหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแล้ว วุฒิสภาชุดแรกยังมีอำนาจหน้าที่เพิ่มเติมตามบทเฉพาะกาลอีก ได้แก่

1. ติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามหมวด 16 การปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ
2. พิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่จะตราขึ้นเพื่อดำเนินการตามหมวด 16 การปฏิรูปประเทศ โดยให้เสนอและพิจารณาในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา
3. ในกรณีที่สมาชิกวุฒิสภาเห็นว่า ร่างพระราชบัญญัติใดที่คณะรัฐมนตรีมีได้แจ้งว่าเป็นร่างพระราชบัญญัติที่จะตราขึ้นเพื่อดำเนินการตามหมวด 16 การปฏิรูปประเทศ สมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าอาจเข้าชื่อกันร้องขอต่อประธานรัฐสภาเพื่อให้วินิจฉัยการยื่นคำร้องดังกล่าวต้องยื่นก่อนที่สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาแล้วแต่กรณีจะพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้นแล้วเสร็จ

อย่างไรก็ตาม ประเด็นที่ถูกวิพากษ์วิจารณ์มากที่สุด คือ การที่วุฒิสภามีอำนาจให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีในระหว่าง 5 ปีแรก ซึ่งถูกมองว่าเป็นการสืบทอดอำนาจขัดต่อหลักการประชาธิปไตย และส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ในการตรวจสอบการใช้อำนาจขององค์กรอื่นตามหลักการแบ่งแยกอำนาจ รวมถึงในแง่ของความเป็นอิสระที่จะต้องปราศจากการขัดกันแห่งผลประโยชน์

สำหรับในกรณีของประเทศไทยพบว่า สมาชิกวุฒิสภายังคงมีความจำเป็นต่อระบบการเมืองของไทย ในฐานะองค์กรที่สร้างสมดุลแห่งอำนาจ ทั้งในมิติของฝ่ายนิติบัญญัติและอำนาจหน้าที่ในด้านอื่น ๆ โดยเฉพาะการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ อย่างไรก็ตาม นอกจากปัญหาการยอมรับในที่มาของสมาชิกวุฒิสภา

ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 แล้ว การบัญญัติถึงอำนาจหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภายังมีปัญหาในเรื่องการยอมรับของสังคม โดยเฉพาะต่อทัศนคติที่มองว่า วุฒิสภาเป็นเครื่องมือแห่งการสืบทอดอำนาจของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) อันส่งผลต่อการพัฒนาระบบประชาธิปไตยของไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อบทบาทตามบทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการปฏิรูปประเทศและการลงคะแนนเลือกนายกรัฐมนตรี

อย่างไรก็ตาม สิ่งที่เป็นปัจจัยต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภา ได้แก่ การมีกลไกการติดตามและสภาพบังคับ โดยพบว่า ในกรณีของประเทศไทย บทบาทของวุฒิสภาในการพิจารณาร่างกฎหมายให้มีความรอบคอบและถูกต้องค่อนข้างมีประสิทธิภาพ ดังจะเห็นได้จากปริมาณของร่างกฎหมายที่มีการพิจารณาโดยวุฒิสภาในแต่ละปี ส่วนการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะสภาตรวจสอบ พบว่า ยังมีปัญหาเกี่ยวกับสภาพบังคับและการติดตามการดำเนินงานขององค์กรหรือบุคคลอื่นในการดำเนินการตามข้อเสนอแนะหรือข้อทักท้วงของวุฒิสภา เพื่อให้เกิดพัฒนาการที่เป็นที่ยอมรับของสังคมต่อการพัฒนาความสัมพันธ์ทางอำนาจของวุฒิสภาไทยเพื่อการเป็นสถาบันที่มีบทบาทเสริมสร้างและพัฒนาความเข้มแข็งของระบบการเมืองและประชาธิปไตยของไทย โดยอำนาจหน้าที่รวมถึงบทบาทที่เหมาะสมของสมาชิกวุฒิสภาควรถูกแก้ไขและกำหนดกรอบไว้ ดังนี้

1. บทบาทและอำนาจหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ วุฒิสภาควรจำกัดบทบาทและอำนาจหน้าที่ด้านนิติบัญญัติเพียงการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี อนุมัติพระราชกำหนด และการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา

2. บทบาทและอำนาจหน้าที่ด้านการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน วุฒิสภาควรจำกัดบทบาทและอำนาจหน้าที่ด้านการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินเพียงการตั้งกระทู้ถาม การเปิดอภิปรายทั่วไปในวุฒิสภา และการตั้งคณะกรรมการ

3. บทบาทและอำนาจหน้าที่ด้านการให้ความเห็นชอบในเรื่องสำคัญต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของแผ่นดิน วุฒิสภาควรจำกัดบทบาทและอำนาจหน้าที่ด้านการให้ความเห็นชอบในเรื่องสำคัญต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของแผ่นดินเพียงการให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์รับทราบหรือให้ความเห็นชอบในการสืบราชสมบัติ ให้ความเห็นชอบในการประกาศสงคราม และให้ความเห็นชอบในการทำหนังสือสัญญาสำคัญกับนานาประเทศ

4. บทบาทและอำนาจหน้าที่ด้านการพิจารณาเลือก แต่งตั้ง ให้คำแนะนำและความเห็นชอบบุคคลในองค์กรตรวจสอบ วุฒิสภาควรจำกัดบทบาทและอำนาจหน้าที่ด้านการพิจารณาเลือก แต่งตั้ง ให้คำแนะนำและความเห็นชอบบุคคลในองค์กรตรวจสอบเพียงการถวายคำแนะนำในกรณีพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยแต่งตั้งบุคคลผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรต่าง ๆ หลังจากที่ได้ดำเนินการตามกระบวนการคัดเลือกมาแล้ว พิจารณาเลือกผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นบุคคลภายนอกเข้าเป็นคณะกรรมการตุลาการของศาลประเภทต่าง ๆ และให้ความเห็นชอบเพื่อให้ได้บุคคลผู้จะปฏิบัติหน้าที่สำคัญอย่างมีประสิทธิภาพในองค์กรตามที่กฎหมายกำหนด

5. บทบาทและอำนาจหน้าที่ด้านการถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่งทางการเมืองหรือข้าราชการ และเจ้าหน้าที่ในองค์กรให้ออกหรือพ้นจากตำแหน่งตามที่กฎหมายกำหนด

6. บทบาทและอำนาจหน้าที่ด้านอื่น ๆ เพียงเท่าที่จำเป็นและไม่เป็นการแทรกแซงกระบวนการประชาธิปไตย

ทั้งนี้ บทบัญญัติที่ควรถูกตัดออกไป ได้แก่ อำนาจหน้าที่ในลักษณะตามบทเฉพาะกาลอันได้แก่อำนาจหน้าที่ในการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ พิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่จะตราขึ้นเพื่อดำเนินการตามหมวดว่าด้วยการปฏิรูปประเทศ เข้าชื่อร้องขอต่อประธานรัฐสภาเพื่อให้วินิจฉัยร่างพระราชบัญญัติที่จะตราขึ้นเพื่อการปฏิรูปประเทศ และการให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี

สำหรับข้อเสนอแนะต่อบทบาทของสมาชิกวุฒิสภา เห็นว่า สมาชิกวุฒิสภาควรแสดงบทบาทโดยมีความอิสระและมีความกล้าหาญทางการเมือง ชำรงไว้ซึ่งความเป็นกลางและมีธรรมาภิบาลในการปฏิบัติหน้าที่ ตรวจสอบการใช้อำนาจของหน่วยงานตามที่กฎหมายกำหนดเพื่อให้เกิดประโยชน์กับประชาชนสูงสุด รับฟังปัญหาของประชาชนเพื่อนำไปเรียกร้องความเป็นธรรมให้แก่ประชาชน พัฒนาและเผยแพร่องค์ความรู้เกี่ยวกับระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และยึดมั่นในหน้าที่ของตนโดยถือประโยชน์ของส่วนรวมเป็นที่ตั้ง

การพิจารณาให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีของรัฐสภา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 1) พุทธศักราช 2564 กำหนดให้สภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วยสมาชิกจำนวน 500 คน โดยเป็นสมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจำนวน 400 คน และสมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อจำนวน 100 คน ส่วนวุฒิสภารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้กำหนดให้จำนวนและที่มาของวุฒิสภาไว้สองช่วงเวลา คือ ช่วงที่ 1 ซึ่งเป็นไปตามบทเฉพาะกาลที่กำหนดให้วุฒิสภามีจำนวน 250 คน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ถวายคำแนะนำโดยมาจากการดำเนินการจัดให้มีการเลือกสมาชิกวุฒิสภาของคณะกรรมการการเลือกตั้งจำนวน 50 คน และมาจากการคัดเลือกของคณะกรรมการสรรหาสมาชิกวุฒิสภาจำนวน 194 คน รวมกับผู้ดำรงตำแหน่งปลัดกระทรวงกลาโหม ผู้บัญชาการทหารสูงสุด ผู้บัญชาการทหารบก ผู้บัญชาการทหารเรือ ผู้บัญชาการทหารอากาศ และผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ส่วนในช่วงที่ 2 คือเมื่อพ้นระยะเวลา 5 ปีนับแต่วันที่มีพระบรมราชโองการแต่งตั้งดังกล่าวแล้วให้วุฒิสภามีจำนวน 200 คน ซึ่งมาจากการเลือกกันเองของบุคคลซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์ อาชีพ ลักษณะ หรือประโยชน์ร่วมกัน หรือทำงานหรือเคยทำงานด้านต่าง ๆ ที่หลากหลายของสังคม โดยในการแบ่งกลุ่มต้องแบ่งในลักษณะที่ทำให้ประชาชนซึ่งมีสิทธิสมัครรับเลือกทุกคนสามารถอยู่ในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งได้

สำหรับเจตนารมณ์ของการพิจารณาให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีของรัฐสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 สรุปได้ดังนี้

1. นายกรัฐมนตรีเป็นบุคคลที่มีความสำคัญในการบริหารประเทศไม่ว่าทางด้านการเมืองการปกครอง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านต่างประเทศที่จะพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าและการปฏิบัติหน้าที่อย่างซื่อสัตย์ ตลอดจนนายกรัฐมนตรีมีอำนาจในการคัดเลือกรัฐมนตรีที่จะมาช่วยปฏิบัติหน้าที่ในการบริหารประเทศ ซึ่งนับว่าเป็นบุคคลที่มีส่วนสำคัญอย่างมากจึงสมควรให้สมาชิกวุฒิสภามีส่วนในการลงมติเห็นชอบบุคคลที่จะแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีเพื่อช่วยกันกรอง เพราะถ้านายกรัฐมนตรีจะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือไม่ก็ได้ และไม่ต้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองก็ได้ อีกทั้งวุฒิสภาก็มีส่วนในการบริหารประเทศด้วย เช่น การตรากฎหมาย การปฏิรูปประเทศ และด้านอื่น ๆ

2. แม้สมาชิกวุฒิสภาจำนวน 250 คนจะไม่ได้มาจากการเลือกตั้งหรือมีการเลือกกันเองของกลุ่มต่าง ๆ ทั้งหมดก็มีใช้ตัวแปรสำคัญในการลงมติเห็นชอบนายกรัฐมนตรี เพราะถ้าวุฒิสภาสามารถรวบรวมคะแนนเสียงเพื่อลงมติเห็นชอบบุคคลใดเป็นนายกรัฐมนตรีได้ และมีคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของรัฐสภา คือ ตั้งแต่ 376 เสียง ก็ทำให้เสียงของสมาชิกวุฒิสภาจำนวน 250 เสียงไม่มีความหมาย กล่าวคือไม่สามารถสนับสนุนอีกฝ่ายหนึ่งเป็นนายกรัฐมนตรีได้ อีกทั้งสมาชิกวุฒิสภาจำนวน 50 คนที่มาจากคณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการจัดให้มีการเลือกกันเองของกลุ่มต่าง ๆ ก็เป็นส่วนหนึ่งของการที่ประชาชนมีส่วนในการเลือกสมาชิกวุฒิสภาที่เป็นตัวแทนของประชาชน ส่วนสมาชิกวุฒิสภาจำนวน 194 คน คัดเลือกจากบุคคลผู้มีความรู้ความสามารถที่เหมาะสมในอันจะเป็นประโยชน์แก่การปฏิบัติหน้าที่

ของวุฒิสภาและการปฏิรูปประเทศ อีกทั้งสมาชิกวุฒิสภาจำนวน 6 คน ก็เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ และเป็นข้าราชการสามารถใช้วิจารณญาณในการตัดสินใจเห็นชอบบุคคลที่สมควรเป็นนายกรัฐมนตรีได้

3. กำหนดให้วุฒิสภามีสิทธิที่จะพิจารณาให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีไว้เพียง 5 ปี นับแต่วันที่มีรัฐสภาชุดแรก เพราะว่าวุฒิสภามีหน้าที่และอำนาจติดตามเสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามหมวด 16 การปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ หรือยับยั้งกฎหมายที่เกี่ยวกับการแก้ไขเพิ่มเติมโทษหรือองค์ประกอบความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม หรือความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ เฉพาะเมื่อการแก้ไขเพิ่มเติมนั้นมีผลให้ผู้กระทำความผิดพ้นจากความผิดหรือไม่ต้องรับโทษ หรือมีผลกระทบต่อกระบวนกรยุติธรรมอย่างร้ายแรง

4. การจัดทำรายชื่อบุคคลซึ่งพรรคการเมืองนั้นมิได้ว่าจะเสนอให้รัฐสภาพิจารณาให้ความเห็นชอบแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีไม่เกิน 3 รายชื่อ เพื่อให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้รับรู้และเป็นประโยชน์ในการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เนื่องจากนายกรัฐมนตรีจะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือไม่ก็ได้และจะเป็นสมาชิกพรรคการเมืองหรือไม่ก็ได้ก็ต้องมีการเปิดเผยรายชื่อดังกล่าว

5. คะแนนเสียงที่จะเข้าชื่อเสนอต่อประธานรัฐสภาขอให้รัฐสภามีมติยกเว้นเพื่อไม่ต้องเสนอชื่อนายกรัฐมนตรีจากผู้มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองแจ้งไว้ต้องมีสมาชิกของทั้งสองสภารวมกันจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภาตามมาตรา 272 วรรคสอง คือ ตั้งแต่ 375 เสียง ซึ่งต้องมีคะแนนเสียงเป็นจำนวนมากและเป็นคะแนนเสียงที่ใกล้เคียงกับมติที่เห็นชอบการแต่งตั้งบุคคลใดให้เป็นนายกรัฐมนตรีที่ต้องมีคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา คือ ตั้งแต่ 376 เสียง และการที่จะมีมติยกเว้นได้ต้องมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า 2 ใน 3 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา คือ ตั้งแต่ 500 เสียง ถ้าหากวุฒิสภาจะมีมติยกเว้นจะต้องมีสมาชิกวุฒิสภาจำนวน 250 เสียงจะกระทำไม่ได้จึงต้องมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวน 250 เสียงหรือมากกว่านั้นด้วยซึ่งถือว่าเป็นตัวแทนของประชาชนจึงจะกระทำได้

6. ให้เฉพาะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเสนอบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีจากบุคคลที่เป็นผู้มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองแจ้งไว้และเฉพาะจากบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองที่มีสมาชิกได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา 272 วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา 159 วรรคหนึ่ง ดังนั้น ต้องมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในสังกัดพรรคการเมืองนั้นตั้งแต่ 25 คน จึงถือว่าเป็นการเคารพในเสียงของประชาชนที่ให้เฉพาะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีสิทธิเสนอบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีจากบุคคลที่เป็นผู้มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองแจ้งไว้

7. ให้เฉพาะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเสนอชื่อบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีจากบุคคลที่เป็นผู้มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองแจ้งไว้หรือไม่ก็ได้ตามมาตรา 272 วรรคสอง ประกอบมาตรา 159 วรรคหนึ่ง ดังนั้น สมาชิกวุฒิสภาไม่มีสิทธิเสนอบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี

จากบุคคลที่ไม่เป็นผู้มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองแจ้งไว้ถือว่าเป็นการเคารพในเสียงของประชาชน
ที่ให้เฉพาะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีสภานิติบัญญัติเสนอบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี

8. หากมีกรณีที่ไม่อาจแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีจากผู้มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองแจ้งไว้
ไม่ว่าด้วยเหตุใด จะเสนอชื่อผู้อยู่ในบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองแจ้งไว้หรือไม่ก็ได้ตามมาตรา 272 วรรคสอง
เพื่อเป็นทางออกในกรณีเกิดปัญหาทางการเมืองหรือปัญหาต่าง ๆ เช่น ไม่มีบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้ง
เป็นนายกรัฐมนตรีจากบุคคลที่เป็นผู้มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองแจ้งไว้ หรือพรรคการเมืองต่าง ๆ
ไม่สามารถรวบรวมคะแนนเสียงได้ นอกจากนี้ยังให้มีสิทธิเสนอบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี
จากบุคคลที่เป็นผู้มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองแจ้งไว้ด้วยจึงถือว่าเป็นการเคารพสิทธิและเสียง
ของประชาชน อย่างไรก็ตาม แม้วุฒิสภามีสิทธิให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี
แต่ต้องใช้มติพิเศษยกเว้น คือ ต้องมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า 2 ใน 3 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมด
เท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภาให้ยกเว้น

9. การเสนอชื่อบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีจากบุคคลที่เป็นผู้มีชื่ออยู่ในบัญชี
รายชื่อที่พรรคการเมืองแจ้งไว้หรือบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีจากบุคคลที่ไม่เป็นผู้มีชื่อ
อยู่ในบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองแจ้งไว้ตามมาตรา 272 วรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ประกอบมาตรา 159 วรรคหนึ่ง
ต้องมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรับรองไม่น้อยกว่า 1 ใน 10 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่
ของสภาผู้แทนราษฎรด้วย

**หลักการพิจารณาให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560**

1. ในระหว่างห้าปีแรกนับตั้งแต่วันที่มิรัฐสภาชุดแรก

1) นายกรัฐมนตรีจะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือไม่ก็ได้ เนื่องจากรัฐธรรมนูญได้บัญญัติ
ไว้เพียงว่านายกรัฐมนตรีต้องแต่งตั้งจากบุคคลซึ่งที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาพิจารณาให้ความเห็นชอบ
และไม่มีบทบัญญัติใดกำหนดให้นายกรัฐมนตรีต้องมาจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเท่านั้น

2) นายกรัฐมนตรีจะเป็นสมาชิกพรรคการเมืองหรือไม่ก็ได้ เนื่องจากนายกรัฐมนตรีจะเป็น
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือไม่ก็ได้และได้กำหนดให้นายกรัฐมนตรีต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม
ตามมาตรา 160 ซึ่งมาตรา 160 มิได้มีอนุมาตราใดบัญญัติให้นำมาตรา 97 (3) มาใช้บังคับว่า ต้องเป็นสมาชิก
พรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคการเมืองเดียว ดังนั้น นายกรัฐมนตรีจะเป็นสมาชิก
พรรคการเมืองก็ได้ เว้นแต่นายกรัฐมนตรีจะลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจึงต้องเป็น
สมาชิกพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคการเมืองเดียว

3) การให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีให้กระทำที่ประชุม
ร่วมกันของรัฐสภา กล่าวคือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาซึ่งทำหน้าที่เป็นสมาชิกรัฐสภามีสิทธิ
ออกเสียงพิจารณาให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีได้

4) เป็นผู้มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองแจ้งไว้ แบ่งได้ดังนี้

1. การพิจารณาให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี ครั้งที่ 1 มีหลักเกณฑ์ ดังนี้

1.1 บุคคลซึ่งมาจากบัญชีรายชื่อพรรคการเมืองนั้นที่มีมติว่าจะเสนอเพื่อให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาให้ความเห็นชอบแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีไม่เกินสามรายชื่อต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งก่อนปิดการรับสมัครเลือกตั้งและคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ประกาศรายชื่อบุคคลดังกล่าวให้ประชาชนทราบ ซึ่งการเสนอชื่อบุคคลดังกล่าวต้องมีหนังสือยินยอมของบุคคลซึ่งได้รับการเสนอชื่อและผู้ได้รับการเสนอชื่อต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามที่จะเป็นรัฐมนตรีตามมาตรา 160 และไม่เคยทำหนังสือยินยอมดังกล่าวให้พรรคการเมืองอื่นในการเลือกตั้งคราวนั้น

1.2 พรรคการเมืองนั้นมีสมาชิกได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร

2. การพิจารณาให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีครั้งที่ 2 มีหลักเกณฑ์ ดังนี้

2.1 ต้องเป็นกรณีที่ไม่อาจแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีจากผู้มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองแจ้งไว้ไม่ว่าด้วยเหตุใด

2.2 สมาชิกของทั้งสองสภารวมกันจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภาเข้าชื่อเสนอต่อประธานรัฐสภาขอให้รัฐสภามีมติยกเว้นเพื่อไม่ต้องเสนอชื่อนายกรัฐมนตรีจากผู้มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองแจ้งไว้และให้ประธานรัฐสภาจัดให้มีการประชุมร่วมกันของรัฐสภาโดยพลัน และในกรณีที่รัฐสภามีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า 2 ใน 3 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภาให้ยกเว้นได้

2.3 รายชื่อบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีมาจากผู้มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองแจ้งไว้หรือบุคคลอื่นที่ไม่อยู่ในบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองแจ้งไว้

5) การเสนอชื่อบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีต้องมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรับรองไม่น้อยกว่า 1 ใน 10 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร

6) มติของรัฐสภาที่ให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งบุคคลใดเป็นนายกรัฐมนตรีต้องกระทำโดยการลงคะแนนโดยเปิดเผย และมีคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา

ข้อสังเกต

1. รัฐสภาประกอบด้วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวน 500 คนและสมาชิกวุฒิสภา (ในวาระเริ่มแรก) จำนวน 250 คน รวมมีสมาชิกรัฐสภาจำนวน 750 คน ดังนั้น มติของรัฐสภาที่เห็นชอบการแต่งตั้งบุคคลใดให้เป็นนายกรัฐมนตรีในวาระเริ่มแรกจะต้องมีคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา คือตั้งแต่ 376 เสียงขึ้นไป

2. การพิจารณาให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีไม่มีการกำหนดระยะเวลาไว้ว่าให้แล้วเสร็จภายใน 30 วันนับแต่วันที่มีการเรียกประชุมรัฐสภาเป็นครั้งแรกเหมือนกับ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 203 และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 173 ได้กำหนดไว้ในทำนองเดียวกันว่า ในกรณีที่พ้นกำหนด 30 วันนับแต่วันที่มีการเรียกประชุมรัฐสภาเพื่อให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้มาประชุมเป็นครั้งแรกแล้ว ไม่ปรากฏว่ามีบุคคลใดได้รับคะแนนเสียงเห็นชอบให้ได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรนำความขึ้นกราบบังคมทูลภายใน 15 วัน นับแต่วันที่พ้นกำหนดเวลาดังกล่าวเพื่อทรงมีพระบรมราชโองการแต่งตั้งบุคคลซึ่งได้รับคะแนนเสียงสูงสุดเป็นนายกรัฐมนตรี

3. ถ้าพรรคการเมืองหลายพรรคสามารถรวบรวมคะแนนเสียงจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้จำนวน 376 เสียง ก็ไม่ต้องอาศัยคะแนนเสียงจากสมาชิกวุฒิสภาจำนวน 250 เสียงก็ได้

4. ถ้ารัฐสภามีมติยกเว้นเพื่อไม่ต้องเสนอชื่อนายกรัฐมนตรีจากผู้มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองแจ้งไว้ต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภาให้จึงจะยกเว้นได้ ซึ่งต้องมีคะแนนเสียงจำนวน 500 เสียง นับว่าไม่ยากนักที่จะขอให้มีการยกเว้นเพราะว่าเป็นการใช้คะแนนเสียงจำนวนมาก

5. ถ้ารัฐสภาไม่สามารถมีมติยกเว้นเพื่อไม่ต้องเสนอชื่อนายกรัฐมนตรีจากผู้มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองแจ้งไว้ได้ต้องพิจารณาให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีจากผู้มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองแจ้งไว้ตามมาตรา 272 วรรคหนึ่ง หรือเข้าชื่อเสนอต่อประธานรัฐสภาขอให้รัฐสภามีมติยกเว้นดังกล่าวได้อีกตามมาตรา 272 วรรคสองก็ได้ เพราะว่าเป็นกรณีที่ไม้อาจแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีจากผู้มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองแจ้งไว้ไม่ว่าด้วยเหตุใด

ตัวอย่างการลงมติพิจารณาให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี ดังนี้

1. ให้รัฐสภาประกอบด้วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวน 500 คนและสมาชิกวุฒิสภา (ในวาระเริ่มแรก) จำนวน 250 คน รวมสมาชิกรัฐสภาจำนวน 750 คน

2. มติของรัฐสภาที่เห็นชอบการแต่งตั้งบุคคลใดให้เป็นนายกรัฐมนตรีต้องมีคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา จึงต้องมีมติด้วยคะแนนเสียงตั้งแต่ 376 เสียงขึ้นไป

3. การขอให้รัฐสภามีมติยกเว้นเพื่อไม่ต้องเสนอชื่อนายกรัฐมนตรีจากผู้มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองแจ้งไว้ต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภาให้ยกเว้นได้ ซึ่งต้องมีมติด้วยคะแนนเสียงตั้งแต่ 500 เสียงขึ้นไป

ตารางตัวอย่างการลงมติพิจารณาให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี

กรณี	พรรคการเมือง ก* มีจำนวน สมาชิกสภาผู้แทน ราษฎร	พรรคการเมือง ข* มีจำนวน สมาชิกสภาผู้แทน ราษฎร	สมาชิก วุฒิสภา มีจำนวน	การพิจารณาให้ ความเห็นชอบ บุคคลซึ่งสมควร ได้รับแต่งตั้งเป็น นายกรัฐมนตรี	การขอให้รัฐสภามี มติยกเว้นเพื่อไม่ ต้องเสนอชื่อ นายกรัฐมนตรี จากผู้ที่มีชื่อ อยู่ในบัญชีรายชื่อ ที่พรรคการเมือง แจ้งไว้
1.	250	250	250	พรรคการเมือง ก หรือพรรคการเมือง ข ร่วมกับวุฒิสภา พิจารณาให้ ความเห็นชอบ <u>ได้</u> (250+250=500 เสียง)	พรรคการเมือง ก หรือพรรคการเมือง ข ร่วมกับวุฒิสภามีมติ ยกเว้น <u>ได้</u> (250+250= 500 เสียง)
2.	374	126	250	- พรรคการเมือง ก พิจารณาให้ ความเห็นชอบ <u>ไม่ได้</u> (374 เสียง) - พรรคการเมือง ข ร่วมกับวุฒิสภา พิจารณาให้ ความเห็นชอบ <u>ได้</u> (126+250=376 เสียง)	- พรรคการเมือง ก มีมติยกเว้น <u>ไม่ได้</u> (374 เสียง) - พรรคการเมือง ข ร่วมกับวุฒิสภา มีมติยกเว้น <u>ไม่ได้</u> (126+250=376 เสียง)
3.	375	125	250	- พรรคการเมือง ก พิจารณาให้ ความเห็นชอบ <u>ไม่ได้</u> (375 เสียง) - พรรคการเมือง ข ร่วมกับวุฒิสภา พิจารณาให้ความ	พรรคการเมือง ก มีมติยกเว้น <u>ไม่ได้</u> (375 เสียง) - พรรคการเมือง ข ร่วมกับวุฒิสภามีมติ ยกเว้น <u>ไม่ได้</u>

*หมายเหตุ: พรรคการเมือง ก อาจรวมกับพรรคการเมืองอื่น
พรรคการเมือง ข อาจรวมกับพรรคการเมืองอื่น

กรณีนี้ที่	พรรคการเมือง ก* มีจำนวน สมาชิกสภาผู้แทน ราษฎร	พรรคการเมือง ข* มีจำนวน สมาชิกสภาผู้แทน ราษฎร	สมาชิก วุฒิสภา มีจำนวน	การพิจารณาให้ ความเห็นชอบ บุคคลซึ่งสมควร ได้รับแต่งตั้งเป็น นายกรัฐมนตรี	การขอให้รัฐสภามี มติยกเว้นเพื่อไม่ ต้องเสนอชื่อ นายกรัฐมนตรี จากผู้ที่มิชื่อ อยู่ในบัญชีรายชื่อ ที่พรรคการเมือง แจ้งไว้
				เห็นชอบ <u>ไม่ได้</u> (125+250=375 เสียง)	(125+250=375 เสียง)
4.	376	124	250	- พรรคการเมือง ก พิจารณาให้ ความเห็นชอบ <u>ได้</u> (376 เสียง) - พรรคการเมือง ข ร่วมกับวุฒิสภา พิจารณาให้ความ เห็นชอบ <u>ไม่ได้</u> (124+250=374 เสียง)	- พรรคการเมือง ก มีมติยกเว้น <u>ไม่ได้</u> (376 เสียง) - พรรคการเมือง ข ร่วมกับวุฒิสภามีมติ ยกเว้น <u>ไม่ได้</u> (124+250=374 เสียง)

2. เมื่อพ้นระยะเวลาห้าปีนับแต่วันที่รัฐสภาชุดแรก

การพิจารณาให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีมีหลักเกณฑ์ ดังนี้

1) นายกรัฐมนตรีจะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือไม่ก็ได้ เนื่องจากได้บัญญัติเพียงว่า นายกรัฐมนตรีต้องแต่งตั้งจากบุคคลซึ่งสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาให้ความเห็นชอบและไม่มีบทบัญญัติใด กำหนดให้นายกรัฐมนตรีต้องมาจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วย

2) นายกรัฐมนตรีจะเป็นสมาชิกพรรคการเมืองหรือไม่ก็ได้ เนื่องจากนายกรัฐมนตรีจะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือไม่ก็ได้และกำหนดให้นายกรัฐมนตรีต้องมีคุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม ตามมาตรา 160 ซึ่งมาตรา 160 มิได้มีอนุมาตราใดบัญญัติให้นำมาตรา 97 (3) มาใช้บังคับว่า ต้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคการเมืองเดียว ดังนั้น นายกรัฐมนตรีจะเป็นสมาชิกพรรคการเมืองก็ได้ เว้นแต่นายกรัฐมนตรีจะลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจึงต้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคการเมืองเดียว

3) ให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี

4) จากบัญชีรายชื่อพรรคการเมืองนั้นมีมติว่าจะเสนอให้สภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีไม่เกิน 3 รายชื่อต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งก่อนปิดการรับสมัครรับเลือกตั้งและคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ประกาศรายชื่อบุคคลดังกล่าวให้ประชาชนทราบ ซึ่งการเสนอชื่อบุคคลดังกล่าวต้องมีหนังสือยินยอมของบุคคลซึ่งได้รับการเสนอชื่อ และเป็นผู้ได้รับการเสนอชื่อต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามที่จะเป็นรัฐมนตรีตามมาตรา 160 และไม่เคยทำหนังสือยินยอมดังกล่าวให้พรรคการเมืองอื่นในการเลือกตั้งคราวนั้น

5) พรรคการเมืองนั้นมีสมาชิกได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร

6) การเสนอชื่อบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีต้องมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรับรองไม่น้อยกว่า 1 ใน 10 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร

7) มติของสภาผู้แทนราษฎรที่เห็นชอบการแต่งตั้งบุคคลใดให้เป็นนายกรัฐมนตรีต้องกระทำโดยการลงคะแนนโดยเปิดเผย และมีคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร

เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนุญเกี่ยวกับที่มาของนายกรัฐมนตรี

สำหรับที่มาของนายกรัฐมนตรีในแต่ละช่วงเวลาจะมีที่มาเหมือนกันหรือคล้ายคลึงกันหรือแตกต่างกันบ้างดังเช่น รัฐธรรมนุญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ที่กำหนดให้นายกรัฐมนตรีต้องเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้เคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแต่พ้นจากสมาชิกภาพในอายุของสภาผู้แทนราษฎรชุดเดียวกันเนื่องจากได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีซึ่งเป็นรัฐธรรมนุญฉบับเดียวที่บัญญัติให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีต้องพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ส่วนรัฐธรรมนุญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 กำหนดให้นายกรัฐมนตรีต้องเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเท่านั้น แต่รัฐธรรมนุญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ไม่ได้กำหนดให้นายกรัฐมนตรีต้องเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและได้มีการกำหนดให้มีการพิจารณาให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งสมควรแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีไว้ 3 กรณี ดังนี้

1. นายกรัฐมนตรีที่มาจากการพิจารณาให้ความเห็นชอบของรัฐสภาและเป็นบุคคลผู้มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองแจ้งไว้
2. นายกรัฐมนตรีที่มาจากการพิจารณาให้ความเห็นชอบของรัฐสภาและเป็นบุคคลผู้มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองแจ้งไว้หรือไม่ก็ได้
3. นายกรัฐมนตรีที่มาจากการพิจารณาให้ความเห็นชอบของสภาผู้แทนราษฎรและเป็นบุคคลผู้มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองแจ้งไว้

1. เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนุญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 สรุปดังนี้

มาตรา 201 บัญญัติว่า “พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีคนหนึ่งและรัฐมนตรีอื่นอีกไม่เกินสามสิบห้าคนประกอบเป็นคณะรัฐมนตรี มีหน้าที่บริหารราชการแผ่นดิน

นายกรัฐมนตรีต้องแต่งตั้งจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้เคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแต่พ้นจากสมาชิกภาพตามมาตรา 118 (7) ในอายุของสภาผู้แทนราษฎรชุดเดียวกัน

ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งนายกรัฐมนตรี”

(ก) บันทึkJเจตนารมณ์รัฐธรรมนุญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 เกี่ยวกับที่มาของนายกรัฐมนตรีซึ่งกรรมาธิการได้แสดงความเห็นเป็น 5 แนวทาง ดังนี้

แนวทางที่ 1 เห็นว่า นายกรัฐมนตรีควรแต่งตั้งจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดย “คณะตุลาธรรม” เป็นผู้พิจารณาคัดเลือก ซึ่งคณะตุลาธรรมในที่นี้มีหลักการเช่นเดียวกับคณะตุลาธรรมที่ทำหน้าที่ในการเลือกสรรสมาชิกวุฒิสภา

แนวทางที่ 2 เห็นว่า นายกรัฐมนตรีควรมาจากการเลือกตั้งจากประชาชนโดยตรง

แนวทางที่ 3 เห็นว่า นายกรัฐมนตรีควรแต่งตั้งจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับเลือกตั้งตามบัญชีรายชื่อพรรค หรือจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง หรือจากบุคคลอื่นก็ได้ โดยมีลักษณะเป็นการเปิดกว้าง

แนวทางที่ 4 เห็นว่า นายกรัฐมนตรีควรแต่งตั้งจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับเลือกตั้งตามบัญชีรายชื่อพรรคการเมือง หรือจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง

แนวทางที่ 5 เห็นว่า นายกรัฐมนตรีควรแต่งตั้งจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับเลือกตั้งตามบัญชีรายชื่อพรรคเท่านั้น¹

(ข) รายงานการประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

รายงานการประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ 13 วันพฤหัสบดีที่ 27 กุมภาพันธ์ พุทธศักราช 2540 ณ ห้องรับรอง 2 ชั้น 3 อาคารรัฐสภา 2 ดังนี้

ความคิดเห็นเกี่ยวกับนายกรัฐมนตรีต้องเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

1. ผู้ที่จะดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรีควรจะได้รับ ความชอบธรรมและเห็นชอบโดยผ่านการเลือกตั้ง เพราะอาจจะถูกวิพากษ์วิจารณ์โจมตี

2. ในปี พ.ศ. 2534 ได้มีการเรียกร้องเพื่อให้แก้ไขจากการที่ให้บุคคลที่ไม่ได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีเป็นนายกรัฐมนตรีต้องเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ถือว่าเป็นการเรียกร้องที่จะให้มีการจำกัดไว้เฉพาะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเท่านั้นที่จะเป็นนายกรัฐมนตรีได้

3. การให้นายกรัฐมนตรีต้องเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาให้ความเห็นชอบนายกรัฐมนตรีอีก ถือว่าได้รับการตรวจสอบและกลั่นกรองมาจากประชาชนสองครั้ง กล่าวคือ ครั้งที่ 1 ได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนั้นหรือในเขตเลือกตั้งนั้น และครั้งที่ 2 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมากกว่ากึ่งหนึ่งได้ให้ความเห็นชอบให้เป็นนายกรัฐมนตรี ฉะนั้นเมื่อบุคคลที่ได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนและได้รับการตรวจสอบจากประชาชนชั้นหนึ่งแล้ว ย่อมได้คนที่มีความเหมาะสมว่าเป็นที่ยอมรับของประชาชน

4. การที่ให้บุคคลที่ไม่ได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาเป็นนายกรัฐมนตรีจะไม่ได้ถูกตรวจสอบโดยประชาชน และยังไม่ได้มีการตรวจสอบว่าบุคคลที่มีทรัพย์สิน มีเงินหรือมีอิทธิพลที่จะครอบงำสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและพรรคการเมือง และเป็นช่องทางให้บุคคลที่ไม่ได้มาจากการเลือกตั้งจากประชาชนเป็นนายกรัฐมนตรีได้ ถือว่าไม่ได้มีการตรวจสอบเบื้องต้นจากประชาชน

5. จะต้องเกี่ยวข้องกับประชาชนและจะต้องมีส่วนสัมพันธ์กับประชาชน เพราะว่าสอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตยในการที่จะเกี่ยวข้องกับประชาชนหรือจะมีส่วนสัมพันธ์กับประชาชนโดยตรงนั้น จะต้องผ่านกระบวนการเลือกตั้ง กล่าวคือ จะต้องมาจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้นผ่านกระบวนการเลือกตั้งโดยตรง แต่ก็อาจจะผ่านกระบวนการเลือกตั้งทางอ้อมได้ คือ บุคคลที่จะมาเป็นนายกรัฐมนตรีไม่ว่าจะมาจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงหรือมาจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อและจะต้องผ่านกระบวนการเห็นชอบจากสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งก็จะสอดคล้องกับหลักของประชาธิปไตยที่ว่า เมื่อสภาผู้แทนราษฎรเป็นตัวแทนของประชาชนเพราะประชาชนเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้วสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก็ให้ความเห็นชอบนายกรัฐมนตรีก็เป็นกระบวนการเลือกตั้งที่มีความชอบธรรม

¹ มนตรี รูปสุวรรณ และคณะ. (2542). เจตนารมณ์รัฐธรรมนูญ. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, หน้า 318.

ความคิดเห็นเกี่ยวกับนายกรัฐมนตรีจะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือไม่ก็ได้

การที่กำหนดว่า นายกรัฐมนตรีต้องมาจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเท่านั้นก็อาจไม่ใช่หนทางในการแก้ไขปัญหาการได้มาซึ่งนายกรัฐมนตรีด้วยเหตุผล 2 ประการ

ประการที่ 1 ในกรณีที่มีการเลือกตั้งแล้วพรรคการเมืองนั้นมีเสียงข้างมากที่สุดและหัวหน้าพรรคการเมืองไม่ได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก็มีปัญหาภายในพรรคการเมืองได้

ประการที่ 2 ในยามวิกฤติบางครั้งอาจจะตกลงกันไม่ได้ในพรรคการเมืองต่าง ๆ เพราะฉะนั้นการไม่ให้บุคคลที่ไม่ได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นนายกรัฐมนตรีจะมีปัญหา²

(ค) รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร

รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 22 (เป็นพิเศษ) วันศุกร์ที่ 18 กรกฎาคม พุทธศักราช 2540 ณ ห้องประชุมหมายเลข 213-216 อาคารรัฐสภา 2 ดังนี้

การให้นายกรัฐมนตรีพ้นจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเมื่อได้รับการแต่งตั้งแล้วเป็นหลักการในการแยกหน้าที่ระหว่างฝ่ายบริหารกับฝ่ายนิติบัญญัติ ต่อมาเมื่อพ้นจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีก็จะมีตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรองรับ ด้วยเหตุนี้จึงได้หาทางที่จะให้มีการแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีจากผู้ซึ่งเคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอยู่ในสมัยเดียวกันในอายุของสภาผู้แทนราษฎรเดียวกันที่จะได้มีโอกาสมาเป็นนายกรัฐมนตรีได้อีกครั้งหนึ่งในอายุของสภาผู้แทนราษฎรเดียวกัน ทั้งนี้ ไม่ได้เปิดช่องให้แต่งตั้งนายกรัฐมนตรีมาจากบุคคลภายนอกแต่ประการใด เพราะฉะนั้นนายกรัฐมนตรีที่มาจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และถึงแม้จะพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และพ้นจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีไปแล้วในคราวอายุของสภาผู้แทนราษฎรคราวเดียวกันนั้น ก็ยังสามารถที่จะได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีอีกได้เพราะฉะนั้นหลักการในการที่จะให้นายกรัฐมนตรีเป็นบุคคลซึ่งได้รับการกลั่นกรองมาแล้วชั้นหนึ่งจากประชาชนนั้น ก็เป็นเรื่องที่สมบูรณ์แบบอยู่แล้วไม่ได้เปลี่ยนแปลงไปจากหลักการนี้แต่ประการใดทั้งสิ้น³

2. เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

มาตรา 167 บัญญัติว่า “พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีคนหนึ่งและรัฐมนตรีอื่นอีกไม่เกินสามสิบห้าคนประกอบเป็นคณะรัฐมนตรี มีหน้าที่บริหารราชการแผ่นดินตามหลักความรับผิดชอบร่วมกัน

นายกรัฐมนตรีต้องเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งได้รับแต่งตั้งตามมาตรา 168

ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งนายกรัฐมนตรี

นายกรัฐมนตรีจะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินกว่าแปดปีมิได้”

(ก) บันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 จัดทำโดยคณะกรรมการวิสามัญบันทึกเจตนารมณ์ จดหมายเหตุ และตรวจรายงานการประชุม สภาผู้แทนราษฎร ได้บันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 กำหนดให้นายกรัฐมนตรีต้องมาจาก

² สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (27 กุมภาพันธ์ 2540). รายงานการประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ 13. กรุงเทพมหานคร: สำนักการพิมพ์, หน้า 48-145.

³ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (18 กรกฎาคม 2540). รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 22 (เป็นพิเศษ). กรุงเทพมหานคร: สำนักการพิมพ์, หน้า 145-148.

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพื่อให้นายกรัฐมนตรีมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับประชาชนโดยผ่านผู้แทนปวงชน ซึ่งสอดคล้องกับระบบการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข⁴

(ข) รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร

รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 32/2550 (เป็นพิเศษ) วันอาทิตย์ที่ 24 มิถุนายน พุทธศักราช 2550 ดังนี้

ความคิดเห็นเกี่ยวกับนายกรัฐมนตรีต้องเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

1. ในช่วงของพฤษภาทมิฬได้มีการเรียกร้องจนเป็นหลักการที่ว่าเราจะต้องยอมรับคำว่าประชาธิปไตย คือ บุคคลที่จะเป็นนายกรัฐมนตรีจะต้องผ่านกระบวนการของประชาชน ก็คือกระบวนการการเลือกตั้ง ไม่ว่าจะด้วยรูปแบบใดก็แล้วแต่ กล่าวคือ มาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งหรือแบบบัญชีรายชื่อ ก็ถือว่าได้ผ่านการตรวจสอบของประชาชนแล้วจึงต้องรักษาอุดมการณ์ระบอบประชาธิปไตยและรักษาหลักการเรื่องเกี่ยวกับนายกรัฐมนตรีต้องมาจากการเลือกตั้งไว้

2. ในประวัติศาสตร์ของประเทศไทยเคยมีการแต่งตั้งบุคคลที่ไม่ได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นนายกรัฐมนตรี บางครั้งก็ได้คนดีทำหน้าที่เป็นที่ยอมรับ แต่ในประวัติศาสตร์ของเราที่นายกรัฐมนตรีมาจากการแต่งตั้งจะดีแค่ไหนก็ตาม หากมีความผิดพลาดนิดเดียวความชอบธรรมในการปกครองประเทศจะหมดทันที เพราะว่าการเลือกตั้งที่ไม่ได้มาจากการเลือกตั้งซึ่งความชอบธรรมวางพื้นฐานไว้ที่คณะบุคคลซึ่งสรรหาหรือไปเชิญมา ซึ่งคนเหล่านั้นไม่เหมือนกับสภาผู้แทนราษฎรที่เข้มแข็งและเชื่อมโยงกับประชาชน เพราะฉะนั้นที่ประชาชนเลือกตั้งจะเลือกความน่าเชื่อถือของหัวหน้าพรรคการเมืองที่จะมาเป็นนายกรัฐมนตรีจึงถือว่าเป็นเจตนารมณ์ของการเลือกตั้ง

3. ในเมื่อเรามีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งประเทศมาทำหน้าที่ในสภาแล้วนั้น ถือว่าเป็นผู้ทรงเกียรติที่มีวุฒิภาวะพอที่จะเห็นว่าบุคคลที่จะมาเป็นนายกรัฐมนตรีนั้นเป็นคนที่มีความรู้ ความสามารถและซื่อสัตย์ก็สามารถคัดเลือกได้เท่ากับว่าได้มอบหมายความไว้วางใจให้แก่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่มาจากการเลือกตั้งที่เป็นตัวแทนของประชาชนก็ต้องให้เกียรติในการที่จะให้ความเห็นชอบบุคคลใด เป็นนายกรัฐมนตรีและเมื่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีจำนวนมากอยู่แล้วก็มีสิทธิที่จะเป็นนายกรัฐมนตรีได้ เช่นเดียวกัน

4. โดยหลักการของระบอบประชาธิปไตย การเลือกตั้งถือว่าเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญ และจำเป็นจะต้องมีนายกรัฐมนตรีมาจากการเลือกตั้งด้วย ถ้าให้บุคคลที่ไม่ได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสามารถที่จะดำรงตำแหน่งได้จะเป็นการทำลายระบบพรรคการเมืองด้วย ซึ่งพรรคการเมืองนั้นต้องไปถ่วงถ่วงบุคคลที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญทางด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นสาขาทางด้านต่างประเทศหรือด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมืองการปกครอง ถ้าเปิดโอกาสให้บุคคลที่ไม่ได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเข้ามาแล้วระบบ

⁴ คณะกรรมการวิสามัญบัณฑิตเจตนารมณ์ จดหมายเหตุ และตรวจรายงานการประชุม สภาผู้แทนราษฎร (2550). เจตนารมณ์รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, สำนักการพิมพ์, หน้า 170.

ของการเมืองจะพัฒนาไปได้อย่างไรและอาจจะผิดระบบของระบอบประชาธิปไตย แม้จะมีระบบการตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของนายกรัฐมนตรีก็ตาม

ความคิดเห็นเกี่ยวกับนายกรัฐมนตรีจะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือไม่ก็ได้

1. เรื่องที่จะให้บุคคลที่ไม่ได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นนายกรัฐมนตรี อาจเป็นช่องทางไม่ให้มีการถูกล้มล้างรัฐธรรมนูญหรือถูกปฏิวัติอีก เหมือนอย่างเช่นปัญหาที่เกิดขึ้นจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ที่บัญญัติว่านายกรัฐมนตรีนั้นต้องมาจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จึงทำให้มีปัญหาเกิดขึ้น

2. ในระบอบประชาธิปไตยควรเปิดกว้าง เพราะว่าเมื่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้รับเลือกมาเป็นตัวแทนของปวงชนชาวไทยแล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก็มีสิทธิและวิจรรย์ญาณที่จะพิจารณาได้ว่าบุคคลใดเป็นผู้ที่มีความเหมาะสมที่จะเป็นนายกรัฐมนตรี อีกทั้งในระบอบประชาธิปไตยที่เราส่งเสริมให้มีพรรคการเมือง กล่าวคือ เมื่อได้มีการเลือกตั้งเรียบร้อยแล้วหัวหน้าพรรคการเมืองที่มีเสียงข้างมากย่อมมีความชอบธรรมและถือเป็นธรรมเนียมปฏิบัติที่จะให้หัวหน้าพรรคการเมืองเสียงข้างมากได้มีโอกาสจัดตั้งรัฐบาลก่อน เพราะฉะนั้นโอกาสที่บุคคลที่ไม่ได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาเป็นนายกรัฐมนตรีก็จะเป็นเรื่องที่จะเป็นไปได้

3. ทำให้บุคคลภายนอกที่ต้องการเป็นนายกรัฐมนตรีจะไม่มีโอกาสและบุคคลที่จะมาเป็นนายกรัฐมนตรีจะมียกจำกัดเฉพาะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเท่านั้น เพราะว่าการที่จะให้บุคคลที่ไม่ได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเป็นหัวหน้าพรรคการเมืองนั้นมาเป็นนายกรัฐมนตรีไม่ได้

4. การที่บทบัญญัติให้นายกรัฐมนตรีต้องมาจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้น ความหมายว่า ต้องการนายกรัฐมนตรีที่มาจาก การเลือกตั้ง แต่ก็ต้องยอมรับความจริงอีกเช่นเดียวกันว่า ประเทศไทยไม่ได้ใช้ระบบประธานาธิบดี ประเทศไทยไม่มีการเลือกตั้งนายกรัฐมนตรีโดยตรง ในเมื่อประเทศไทยไม่ได้ใช้ระบบประธานาธิบดี การบัญญัติให้นายกรัฐมนตรีต้องมาจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะมีผลเสียมากกว่าที่จะเกิดผลดีในแง่ของการที่พยายามจะสร้างภาพความเป็นประชาธิปไตย ซึ่งมีความเป็นไปได้สูงที่พรรคการเมืองหลายพรรคต้องมาร่วมกันจัดตั้งรัฐบาล เมื่อเป็นเช่นนี้ก็อาจจะมีความเป็นไปได้ที่พรรคการเมืองเหล่านั้นที่จะร่วมกันจัดตั้งรัฐบาลและไม่สามารถทำความเข้าใจในเรื่องของหัวหน้าพรรคการเมืองที่จะมาทำหน้าที่เป็นนายกรัฐมนตรีได้ หากไปปิดกั้นไม่ให้พรรคการเมืองเหล่านั้นที่ร่วมกันจัดตั้งรัฐบาลให้ความเห็นชอบบุคคลที่ไม่ได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีความรู้ ความสามารถ หรือที่ประชาชนยอมรับมาทำหน้าที่เป็นนายกรัฐมนตรี อีกทั้งยังมีกลไกในการตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินอย่างดี โดยเฉพาะฝ่ายบริหาร คือ คณะรัฐมนตรีมีมาตรการตรวจสอบที่เข้มข้นมากขึ้น ดังนั้นเห็นควรให้บุคคลที่ไม่ได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีความรู้ ความสามารถและประชาชนยอมรับมาเป็นผู้ในตำแหน่งนายกรัฐมนตรีและต้องได้รับความเห็นชอบจากสภาผู้แทนราษฎรด้วย⁵

⁵ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (24 มิถุนายน 2550). รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 32/2550 เป็นพิเศษ. กรุงเทพมหานคร: สำนักการพิมพ์, หน้า 129-238.

3. เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

บทบัญญัติเกี่ยวกับที่มาและคุณสมบัติของนายกรัฐมนตรี และคณะรัฐมนตรี หลักเกณฑ์การบริหารราชการแผ่นดินของคณะรัฐมนตรี เจื่อนไขการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐมนตรีตลอดถึงการตรากฎหมายลำดับรองที่อยู่ในอำนาจของฝ่ายบริหาร ซึ่งรับกับบทบัญญัติมาตรา 3 ที่วางหลักไว้ตั้งแต่ในเบื้องต้นแล้วว่าพระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุขทรงใช้อำนาจอธิปไตย อันได้แก่ อำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล ตามลำดับ

ที่มาของคณะรัฐมนตรีไทยในระบบรัฐสภานั้นเกิดขึ้นครั้งแรกหลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตยตามพระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พุทธศักราช 2475 ซึ่งในขณะนั้นเรียกว่า คณะกรรมการราษฎร และหลังจากมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช 2475 จึงเปลี่ยนมาเรียกว่า คณะรัฐมนตรี และได้ใช้ชื่อนี้มาจนถึงปัจจุบัน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้วางหลักการใหม่ในหมวด 8 คณะรัฐมนตรีที่มีความสำคัญแตกต่างจากเดิมหลายประการ กล่าวคือ เรื่องการเสนอรายชื่อบุคคลเพื่อให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี ได้กำหนดเงื่อนไขว่าบุคคลดังกล่าวจะต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเช่นเดียวกับการเป็นรัฐมนตรีรวมทั้งจะต้องเป็นบุคคลที่พรรคการเมืองมีมติเสนอรายชื่อล่วงหน้าเพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งได้ทราบและเป็นเหตุผลหนึ่งในการพิจารณาตัดสินใจในการลงคะแนนให้ผู้สมัครของพรรคการเมืองใด อันเป็นการเน้นถึงความสำคัญของพรรคการเมืองที่จะต้องพิจารณาบุคคลที่จะเสนอให้เป็นนายกรัฐมนตรี นอกจากนี้ยังกำหนดให้พรรคการเมืองที่จะเสนอชื่อนายกรัฐมนตรีนั้นจะต้องเป็นพรรคการเมืองที่มีสมาชิกได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร⁶

“มาตรา 88 ในการเลือกตั้งทั่วไป ให้พรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแจ้งรายชื่อบุคคลซึ่งพรรคการเมืองนั้นมีมติว่าจะเสนอให้สภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีไม่เกินสามรายชื่อต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งก่อนปิดการรับสมัครเลือกตั้ง และให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศรายชื่อบุคคลดังกล่าวให้ประชาชนทราบ และให้นำความในมาตรา 87 วรรคสอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม

พรรคการเมืองจะไม่เสนอรายชื่อบุคคลตามวรรคหนึ่งก็ได้”

บทบัญญัติมาตรานี้ เป็นการสร้างหลักการขึ้นใหม่เพื่อให้ประชาชนมีสิทธิรู้ว่าพรรคการเมืองที่ตนจะตัดสินใจสนับสนุนนั้นจะเสนอผู้ใดเป็นนายกรัฐมนตรี โดยกำหนดให้พรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสามารถเสนอรายชื่อบุคคลเพื่อให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีได้ไม่เกินจำนวน 3 รายชื่อและถือเป็นเอกสิทธิ์ของพรรคการเมืองนั้นที่จะตัดสินใจคัดเลือกหรือเสนอผู้ใดซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 89 (2) โดยมีได้มีข้อกำหนดว่าจะต้องเป็นสมาชิกพรรค หรือเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพราะเป็นการเปิดเผยเพื่อให้ประชาชนใช้ประกอบการลงคะแนนเสียงและประชาชนทราบถึงตัวบุคคลล่วงหน้าก่อนที่จะมีการลงคะแนนเสียงแล้ว จึงเป็นสิทธิโดยชอบธรรมของ

⁶ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ. (2562). ความมุ่งหมายและคำอธิบายประกอบมาตราของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, สำนักการพิมพ์, หน้า 272.

ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่จะใช้เป็นเครื่องประกอบในการตัดสินใจลงคะแนนให้พรรคการเมืองใด นอกจากนั้นเป็นการเสนอชื่อก่อนที่จะมีการเลือกตั้งจึงยังไม่มีทางทราบว่าผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อจะเป็นหรือไม่ได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สำหรับจำนวนที่กำหนดให้ไม่เกิน 3 รายชื่อ ก็เพื่อให้พรรคการเมืองมีทางออกในกรณีที่บุคคลที่ได้รับการเสนอชื่อในอันดับต้น ๆ หรืออันดับใดอันดับหนึ่งมีเหตุทำให้ไม่สามารถดำรงตำแหน่งได้อย่างไรก็ดี ความในวรรคสองของมาตรานี้ได้ให้สิทธิแก่พรรคการเมืองที่จะไม่เสนอรายชื่อบุคคลที่จะเป็นนายกรัฐมนตรีได้ เพื่อเป็นช่องทางสำหรับพรรคที่ไม่สามารถหาบุคคลที่เหมาะสมได้ แต่ในกรณีที่พรรคการเมืองใดไม่เสนอรายชื่อดังกล่าว ก็ย่อมไม่มีสิทธิที่จะเสนอชื่อบุคคลจากพรรคของตนให้เข้ารับการพิจารณารับเลือกเป็นนายกรัฐมนตรีได้ แต่ในชั้นการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรไม่ห้ามที่จะเสนอชื่อของบุคคลที่พรรคการเมืองอื่นได้เสนอไว้แต่ต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 159 เพราะถือว่ารายชื่อเหล่านั้นได้รับการกลั่นกรองหรือรับรู้มาจากประชาชนแล้ว⁷

“มาตรา 159 ให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีจากบุคคลซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 160 และเป็นผู้มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองแจ้งไว้ตามมาตรา 88 เฉพาะจากบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองที่มีสมาชิกได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่น้อยกว่าร้อยละห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร การเสนอชื่อตามวรรคหนึ่งต้องมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร

มติของสภาผู้แทนราษฎรที่เห็นชอบการแต่งตั้งบุคคลใดให้เป็นนายกรัฐมนตรี ต้องกระทำโดยการลงคะแนนโดยเปิดเผย และมีคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร”

(1) บทบัญญัติในวรรคหนึ่งแห่งมาตรานี้เป็นการวางหลักการใหม่เพื่อกำหนดเงื่อนไขในการเสนอชื่อบุคคลเพื่อเป็นนายกรัฐมนตรี ซึ่งบุคคลดังกล่าวจะต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเช่นเดียวกับการเป็นรัฐมนตรี รวมทั้งจะต้องเป็นบุคคลที่พรรคการเมืองมีมติเสนอรายชื่อล่วงหน้า เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งได้ทราบและเป็นเหตุผลหนึ่งในการพิจารณาตัดสินใจในการลงคะแนนให้ผู้สมัครของพรรคการเมืองใด อันเป็นการเน้นถึงความสำคัญของพรรคการเมืองที่จะต้องพิจารณาคัดเลือกบุคคลที่จะเสนอให้เป็นนายกรัฐมนตรี นอกจากนี้ยังกำหนดให้พรรคการเมืองที่จะเสนอชื่อนายกรัฐมนตรีนั้น จะต้องเป็นพรรคการเมืองที่มีสมาชิกได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่น้อยกว่าร้อยละห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร

แนวคิดในเรื่องการให้พรรคการเมืองเสนอรายชื่อบุคคลที่พรรคการเมืองประสงค์จะสนับสนุนให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เพื่อบรรลุเป้าหมาย 3 ประการ คือ ประการแรก เพื่อให้ประชาชนได้ทราบล่วงหน้าว่าถ้าตนเลือกพรรคการเมืองใด ตนจะได้ผู้ใดมาเป็นนายกรัฐมนตรี ในการตัดสินใจลงคะแนนเลือกผู้สมัครผู้ใด ประชาชนจะต้องพิจารณาทั้งตัวบุคคลที่สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร นโยบายของพรรคการเมืองและตัวบุคคลที่พรรคการเมืองนั้นเสนอให้เข้าดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี

⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 148.

หากพรรคการเมืองนั้นได้รับคะแนนเสียงข้างมาก **ประการที่สอง** พรรคการเมืองต้องคัดสรรบุคคลที่จะเสนอให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีอย่างเข้มงวดโดยคำนึงถึงความต้องการของประชาชนเป็นสำคัญ **ประการที่สาม** เป็นการป้องกันมิให้พรรคการเมืองที่ได้รับคะแนนเสียงข้างมาก นำบุคคลที่ประชาชนไม่เคยรับรู้มาก่อนมาดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ซึ่งถ้าประชาชนรู้ล่วงหน้าว่าจะนำบุคคลเช่นนั้นมาดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ประชาชนอาจไม่ลงคะแนนเสียงให้แก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้นั้นและพรรคการเมืองนั้นก็ได้ แนวคิดนี้เป็นการสอดคล้องกับระบบการเลือกตั้งแบบใหม่ที่ลงคะแนนครั้งเดียวแต่ส่งผลต่อผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ และตัวบุคคลที่จะดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี

(2) บทบัญญัติในวรรคสองเป็นบทบัญญัติที่แตกต่างจากรัฐธรรมนูญฉบับก่อน ๆ ที่เดิมกำหนดให้การเสนอชื่อบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีต้องมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎรรับรอง แต่ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้กำหนดจำนวนสมาชิกรับรองจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร เพื่อเปิดโอกาสให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรวมกลุ่มกันเสนอชื่อบุคคลที่สมควรเป็นนายกรัฐมนตรีได้มากขึ้น อันจะเป็นเหตุให้สภาผู้แทนราษฎรมีโอกาสเลือกได้มากขึ้น

(3) บทบัญญัติวรรคสามคงหลักการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 โดยกำหนดให้การลงมติของสภาผู้แทนราษฎรที่เห็นชอบการแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีจะต้องเป็นการลงคะแนนโดยเปิดเผย และต้องมีจำนวนคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร⁸

โดยมีการจำแนกที่มาของนายกรัฐมนตรี ดังนี้

1. การเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของนายกรัฐมนตรี

1.1 นายกรัฐมนตรีต้องเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่บัญญัติให้นายกรัฐมนตรีต้องเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวน 6 ฉบับ โดยมีนายกรัฐมนตรีที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวน 16 คนและมีการพิจารณาให้ความเห็นชอบของสภาผู้แทนราษฎรจำนวน 28 ครั้ง พบว่านายกรัฐมนตรีมาจากหัวหน้าพรรคการเมืองมากกว่าไม่ได้เป็นหัวหน้าพรรคการเมือง ซึ่งการกำหนดให้นายกรัฐมนตรีต้องเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมและความเชื่อมโยงระหว่างนายกรัฐมนตรีกับประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยและเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ซึ่งจะทำให้นายกรัฐมนตรีมีความสนใจและดูแลประชาชนอย่างทั่วถึง ตลอดจนรับฟังเสียงของประชาชนเพื่อรักษาฐานเสียงอันเป็นหลักการสำคัญในการปกครองในระบอบประชาธิปไตยและให้นายกรัฐมนตรีร่วมกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้พัฒนาประเทศและรู้ปัญหาอย่างแท้จริงของประชาชนจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการแก้ไขปัญหาได้ทันที่และตรงตามเป้าหมายที่ประชาชนต้องการและมีการรับฟังเสียงของประชาชนอย่างรอบด้านเพื่อมิให้กระทบต่อผู้อื่นและทำให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้รู้ว่าบุคคลที่เป็นนายกรัฐมนตรีจะต้องเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเท่านั้น ซึ่งเป็นไปตามเจตนารมณ์ของผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีความเชื่อมั่นว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะได้พิจารณาให้

⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 276 - 277.

ความเห็นชอบบุคคลนั้นเป็นนายกัฐมนตรีตามที่คาดหวังไว้ ตลอดจนป้องกันมิให้ผู้มีอิทธิพลหรือนายทุนหรือบุคคลภายนอกที่ครอบงำพรรคการเมืองให้พิจารณาให้ความเห็นชอบตนเองเป็นนายกัฐมนตรีโดยไม่ได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและเป็นไปตามหลักการของประชาธิปไตย คือ นายกัฐมนตรีต้องมาจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งผ่านการคัดสรรจากประชาชนเจ้าของอำนาจอธิปไตย โดยผ่านกระบวนการตรวจสอบและคัดกรองจากระบบพรรคการเมืองเข้าสู่ระบบรัฐสภา ฉะนั้นเมื่อบุคคลที่ได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนและได้รับการตรวจสอบจากประชาชนชั้นหนึ่งแล้ว ย่อมเป็นบุคคลที่เป็นที่ยอมรับของประชาชนสมควรเป็นนายกัฐมนตรี อย่างไรก็ตามบุคคลที่สมควรเป็นนายกัฐมนตรีจะมีจำนวนจำกัดตามจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทำให้บุคคลที่สมควรเป็นนายกัฐมนตรีที่ไม่ได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่มีโอกาสเป็นนายกัฐมนตรีได้

1.2 นายกัฐมนตรีจะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือไม่ก็ได้ มีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่บัญญัติให้นายกัฐมนตรีจะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือไม่ก็ได้จำนวน 7 ฉบับ โดยนายกัฐมนตรีจะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือไม่ก็ได้มีจำนวน 11 คนและมีการพิจารณาให้ความเห็นชอบของสภาผู้แทนราษฎรจำนวน 17 ครั้ง พบว่า เป็นหัวหน้าพรรคการเมืองและเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมากกว่าไม่ได้เป็นหัวหน้าพรรคการเมืองและไม่ได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งการกำหนดให้นายกัฐมนตรีจะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือไม่ก็ได้เพื่อประสานงานกันระหว่างหลายฝ่ายและเพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในบางสถานการณ์ของการเมืองไทยตลอดจนเพื่อให้บุคคลที่จะเป็นนายกัฐมนตรีไม่ถูกจำกัดด้วยจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสามารถให้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถหรือแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในขณะนั้นเป็นนายกัฐมนตรีได้ อย่างไรก็ตามอาจจะเป็นช่องทางให้บุคคลที่ไม่ได้มาจากการเลือกตั้งอาศัยช่องทางเพื่อเป็นนายกัฐมนตรีจนนำไปสู่การต่อต้านหรือชุมนุม และยังไม่ได้มีการตรวจสอบและถูกตรวจสอบโดยประชาชนด้วยการเลือกตั้ง หากไม่มีพรรคการเมืองใดได้เสียงข้างมากโดยเด็ดขาดอาจจะเกิดเหตุการณ์อย่างในปี 2522 ที่พรรคการเมืองแต่ละพรรคไม่ยอมให้หัวหน้าพรรคการเมืองอีกฝ่ายเป็นนายกัฐมนตรีต้องไปเอาคนกลางหรือบุคคลที่ไม่ได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นนายกัฐมนตรี แต่ถ้าหากมีการเลือกตั้งแล้วปรากฏว่ามีพรรคการเมืองได้เสียงข้างมากเด็ดขาดอาจจะทำให้บุคคลที่ไม่ได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่มีโอกาสได้เป็นนายกัฐมนตรีก็ได้

2. การเป็นผู้มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองแจ้งไว้ของนายกัฐมนตรี

2.1 นายกัฐมนตรีต้องเป็นผู้มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองแจ้งไว้ ได้บัญญัติไว้เป็นครั้งแรกในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 เพื่อให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้รับรู้ว่าบุคคลใดบ้างที่พรรคการเมืองนั้นได้มีมติว่าจะเสนอให้สภาผู้แทนราษฎรหรือรัฐสภาเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบแต่งตั้งเป็นนายกัฐมนตรีและเป็นบุคคลที่เหมาะสมกับตำแหน่งนายกัฐมนตรี และเป็นประโยชน์ในการตัดสินใจในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้มีสิทธิเลือกตั้งและให้พรรคการเมืองแต่ละพรรคได้มีส่วนร่วมในการคัดเลือกบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ และเหมาะสมกับตำแหน่งนายกัฐมนตรีที่จะเสนอให้สภาผู้แทนราษฎรหรือรัฐสภาเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบแต่งตั้งเป็นนายกัฐมนตรี ตลอดจนเพื่อมิให้บุคคลอื่นที่ไม่มีรายชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองแจ้งไว้อาศัยช่องทางมาเป็นนายกัฐมนตรี แต่การพิจารณาให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกัฐมนตรีจากบุคคลผู้มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อ

ที่พรรคการเมืองแจ้งไว้เฉพาะจากบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองที่มีสมาชิกได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ไม่น้อยกว่าร้อยละห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎรเพื่อมิให้บุคคลอื่นได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีจะเป็นการจำกัดทำให้ไม่สามารถได้บุคคลที่มีความรู้ ความสามารถหรือแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้

2.2 นายกรัฐมนตรีจะเป็นผู้มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองแจ้งไว้หรือไม่ก็ได้
ได้บัญญัติไว้เป็นครั้งแรกในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 เพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้น แต่หลักการนี้จะไม่ผลบังคับต่อไปตั้งแต่วันที่ 11 พฤษภาคม 2567 เป็นต้นไป เช่น ไม่สามารถให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี หรือกรณีพรรคการเมืองทั้งหมดมีสมาชิกได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรน้อยกว่าร้อยละห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร หรือมีเหตุการณ์พิเศษที่ต้องการนายกรัฐมนตรีที่ไม่ต้องเป็นผู้มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองแจ้งไว้เพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ และทำให้บุคคลที่จะเป็นนายกรัฐมนตรีไม่จำกัดเฉพาะผู้ที่มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองแจ้งไว้เท่านั้น ซึ่งจะทำให้ได้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถหรือแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้

3. การพิจารณาให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี

3.1 การให้รัฐสภาพิจารณาให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี เนื่องจากนายกรัฐมนตรีเป็นบุคคลที่มีความสำคัญในการบริหารประเทศไม่ว่าทางด้านการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคม และด้านต่างประเทศที่จะพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าและการปฏิบัติหน้าที่อย่างซื่อสัตย์ ตลอดจนนายกรัฐมนตรีมีอำนาจในการคัดเลือกรัฐมนตรีที่จะมาช่วยปฏิบัติหน้าที่ในการบริหารประเทศ ซึ่งนับว่าเป็นบุคคลที่มีส่วนสำคัญอย่างมาก จึงสมควรให้รัฐสภามีส่วนในการลงมติเห็นชอบบุคคลที่จะแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีเพื่อช่วยถ่วงดุล อีกทั้งวุฒิสภามีสิทธิที่จะพิจารณาให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีไว้เพียง 5 ปีนับแต่วันที่รัฐสภาชุดแรก เพราะวุฒิสภามีหน้าที่และอำนาจติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามหมวด 16 การปฏิรูปประเทศ และการจัดทำ และดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ หากมีกรณีที่ไม่อาจแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีจากผู้มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองแจ้งไว้ไม่ว่าด้วยเหตุใดจึงให้รัฐสภาพิจารณาให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี จะเสนอชื่อผู้อยู่ในบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองแจ้งไว้หรือไม่ก็ได้ เพื่อเป็นทางออกในกรณีเกิดปัญหาทางการเมืองหรือปัญหาต่าง ๆ

3.2 การให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี เพื่อให้นายกรัฐมนตรีและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเป็นผู้แทนของประชาชนในพื้นที่ได้ปฏิบัติหน้าที่ร่วมกันและต้องมีการเชื่อมโยงกับประชาชนสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในพื้นที่ได้ทันท่วงที ตลอดจนต้องนำนโยบายของฝ่ายบริหารไปสู่พื้นที่เพื่อให้ประชาชนรับรู้ด้วยและเป็นผู้ได้รับเลือกจากประชาชนจึงเป็นผู้ที่ได้รับความไว้วางใจให้มีสิทธิพิจารณาให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี และเป็นไปตามหลักการของประชาธิปไตยว่าบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีต้องมีคะแนนเสียงข้างมากในสภาผู้แทนราษฎร

4. **นายกรัฐมนตรีที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรง** นายกรัฐมนตรีสามารถแต่งตั้งผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ และมีความเหมาะสมกับตำแหน่งเป็นรัฐมนตรี รวมทั้งสามารถคัดสรรนักบริหารมืออาชีพมาร่วมทีมให้มีความเข้มแข็ง ได้ตามความต้องการ จึงมีโอกาสมากที่จะทำให้การบริหารประเทศมีประสิทธิภาพสูงและบรรลุเป้าหมาย ในการแก้ไขปัญหาให้กับประชาชนโดยไม่ต้องกังวลถึงจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคการเมือง ที่เข้าร่วมกับรัฐบาลหรือการต่อรองของพรรคการเมืองอื่นที่ร่วมกับรัฐบาล เพราะนายกรัฐมนตรีที่ได้รับเลือกตั้ง โดยตรงจะมีความเป็นอิสระในการแต่งตั้งรัฐมนตรีโดยไม่ต้องอยู่ภายใต้แรงกดดันของกลุ่มการเมืองใน สภาผู้แทนราษฎรย่อมทำให้การจัดตั้งรัฐบาลมีความเป็นเอกภาพสูง

5. **นายกรัฐมนตรีที่มาโดยวิธีอื่น** รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยหรือธรรมนูญการปกครอง ราชอาณาจักรที่บัญญัติให้นายกรัฐมนตรีที่มาโดยวิธีอื่น ๆ เพื่อให้แก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในสถานการณ์ที่อาจ ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประเทศ รักษาความสงบเรียบร้อยของประเทศ ปฏิรูปประเทศหรือเพื่อไม่ให้เกิด ความขัดแย้งของประชาชน

ตารางเปรียบเทียบที่มาของนายกรัฐมนตรีของประเทศไทยระหว่างปี 2540 – 2560

ประเด็น	รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540	รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2549	รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550	รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557	รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560
ที่มาของ นายกรัฐมนตรี	มาจากการเลือกตั้งทางอ้อมโดย ให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณา ให้เห็นชอบบุคคล ซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็น นายกรัฐมนตรี	มาจากการยึดอำนาจ	มาจากการเลือกตั้ง ทางอ้อมโดยให้สภา ผู้แทนราษฎรพิจารณาให้ เห็นชอบบุคคลซึ่งสมควร ได้รับแต่งตั้งเป็น นายกรัฐมนตรี	มาจากการยึดอำนาจ	- ในระหว่างห้าปีแรกนับ แต่วันที่รัฐสภาชุดแรกให้มา จากการเลือกตั้งทางอ้อม โดยให้รัฐสภาพิจารณาให้ เห็นชอบบุคคลซึ่งสมควร ได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี - เมื่อพ้นห้าปีแรกนับแต่วันที่ มีรัฐสภาชุดแรกให้มาจาก การเลือกตั้งทางอ้อมโดยให้ สภาผู้แทนราษฎรพิจารณา ให้เห็นชอบบุคคลซึ่งสมควร ได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี
ความเป็นสมาชิก สภาผู้แทนราษฎร ของนายกรัฐมนตรี	ต้องเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือผู้เคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎรแต่พ้นจากสมาชิกภาพ	-	ต้องเป็นสมาชิก สภาผู้แทนราษฎร	-	จะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือไม่ก็ได้

ประเด็น	รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540	รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2549	รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550	รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557	รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560
	ในอายุของสภาผู้แทนราษฎร ชุดเดียวกัน				
นายกรัฐมนตรี ต้องเป็นผู้มีชื่อ อยู่ในบัญชี รายชื่อที่ พรรคการเมือง แจ้งไว้	-	-	-	-	ห้าปีแรกนับแต่วันที่มีรัฐสภา ชุดแรกต้องเป็นผู้มีชื่ออยู่ใน บัญชีรายชื่อที่พรรคการเมือง แจ้งไว้ เว้นแต่กรณีที่ไม่อาจ แต่งตั้งนายกรัฐมนตรีจาก ผู้มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อที่ พรรคการเมืองแจ้งไว้ ไม่ว่าจะ ด้วยเหตุใด จะเสนอชื่อผู้อยู่ใน บัญชีรายชื่อที่พรรคการเมือง แจ้งไว้ตามหรือไม่ก็ได้
สภาผู้แทนราษฎร พิจารณาให้ ความเห็นชอบ บุคคลซึ่งสมควร	สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาให้ ความเห็นชอบบุคคลซึ่งสมควร ได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี	ประธานคณะมนตรี ความมั่นคงแห่งชาติ นำความกราบบังคมทูล	สภาผู้แทนราษฎร พิจารณาให้ความเห็นชอบ บุคคลซึ่งสมควรได้รับ แต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี	มติของสภานิติบัญญัติ แห่งชาติ	เมื่อพ้นห้าปีแรกนับแต่วัน ที่มีรัฐสภาชุดแรกให้ สภาผู้แทนราษฎรพิจารณา ให้ความเห็นชอบบุคคล

ประเด็น	รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540	รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2549	รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550	รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557	รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560
ได้รับแต่งตั้งเป็น นายกรัฐมนตรี					ซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้ง เป็นนายกรัฐมนตรี
รัฐสภาพิจารณา ให้ความเห็นชอบ บุคคลซึ่งสมควร ได้รับแต่งตั้งเป็น นายกรัฐมนตรี	-	-	-	-	ในระหว่างห้าปีแรกนับแต่ วันที่มีรัฐสภาชุดแรกให้ รัฐสภาพิจารณาให้ความ เห็นชอบบุคคลซึ่งสมควร ได้รับแต่งตั้งเป็น นายกรัฐมนตรี

**การเสนอและการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช (มาตรา 272)
ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560**

การออกเสียงลงคะแนนในวาระที่หนึ่งซึ่งรับหลักการในการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ให้ใช้วิธีเรียกชื่อและลงคะแนนโดยเปิดเผยและต้องมีคะแนนเสียงเห็นชอบด้วยในการแก้ไขเพิ่มเติมนั้น ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา ซึ่งในจำนวนนี้ต้องมีสมาชิกวุฒิสภาเห็นชอบด้วยไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภา ส่วนการออกเสียงลงคะแนนในวาระที่สามขั้นสุดท้าย ให้ใช้วิธีเรียกชื่อและลงคะแนนโดยเปิดเผยและต้องมีคะแนนเสียงเห็นชอบด้วยในการที่จะให้ออกใช้เป็นรัฐธรรมนูญมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา โดยในจำนวนนี้ต้องมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากพรรคการเมืองที่สมาชิกมิได้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี ประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือรองประธานสภาผู้แทนราษฎร เห็นชอบด้วยไม่น้อยกว่าร้อยละยี่สิบของทุกพรรคการเมืองดังกล่าวรวมกัน และมีสมาชิกวุฒิสภาเห็นชอบด้วยไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภา

ลำดับ	ผู้เสนอ	การออกเสียงวาระที่หนึ่ง ชั้นรับหลักการ	การพิจารณา วาระที่สอง ชั้นพิจารณาเรียงมาตรา	การออกเสียงวาระที่สาม ขั้นสุดท้าย	หมายเหตุ
1.	ร่างรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช (แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 159 และยกเลิกมาตรา 272) (นายสมพงษ์ อมรวิวัฒน์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ) (มีการบรรจุระเบียบวาระ การประชุมร่วมกันของรัฐสภา	- รับหลักการด้วยคะแนน เสียง 268 เสียง ซึ่งคะแนน ดังกล่าวมีสมาชิกวุฒิสภา เห็นชอบด้วยคะแนน 56 เสียง - ไม่รับหลักการด้วยคะแนน เสียง 20 เสียง - งดออกเสียง 432 เสียง จึงถือว่าที่ประชุมได้ลงมติ ไม่รับหลักการ	-	-	ตั้งคณะกรรมการพิจารณา ก่อนรับหลักการ ตามข้อบังคับ การประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2562 ข้อ 121 วรรคสาม

ลำดับ	ผู้เสนอ	การออกเสียงวาระที่หนึ่ง ชั้นรับหลักการ	การพิจารณาวาระที่สอง ชั้นพิจารณาเรียงมาตรา	การออกเสียงวาระที่สาม ชั้นสุดท้าย	หมายเหตุ
	ครั้งที่ 4 (สมัยสามัญประจำปี ครั้งที่หนึ่ง) วันพุธที่ 23 กันยายน 2563)				
2.	ร่างรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช (ยกเลิก มาตรา 65 มาตรา 88 มาตรา 203 มาตรา 217 มาตรา 270 มาตรา 272 มาตรา 275 และมาตรา 279 ยกเลิกหมวด 16 แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 142 มาตรา 159 วรรคแรก มาตรา 162 วรรคแรก มาตรา 252 วรรคสอง มาตรา 256 และมาตรา 269 และเพิ่มหมวด 17) (นายจอน อึ้งภากรณ์ กับประชาชน	- รับหลักการด้วยคะแนนเสียง 212 เสียง ซึ่งคะแนนดังกล่าว มีสมาชิกวุฒิสภาเห็นชอบด้วย คะแนน 3 เสียง - ไม่รับหลักการด้วยคะแนนเสียง 139 เสียง - งดออกเสียง 369 เสียง จึงถือว่าที่ประชุมได้ลงมติ ไม่รับหลักการ	-	-	-

ลำดับ	ผู้เสนอ	การออกเสียงวาระที่หนึ่ง ชั้นรับหลักการ	การพิจารณาวาระที่สอง ชั้นพิจารณาเรียงมาตรา	การออกเสียงวาระที่สาม ชั้นสุดท้าย	หมายเหตุ
	ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน 98,041 คน เป็นผู้เสนอ) (มีการบรรจุระเบียบวาระการประชุมร่วมกันของรัฐสภา ครั้งที่ 1 (สมัยสามัญประจำปี ครั้งที่สอง) วันอังคารที่ 17 พฤศจิกายน 2563)				
3.	ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช (แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 159 และยกเลิก มาตรา 272) (นายสมพงษ์ อมรวิวัฒน์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ) (มีการบรรจุระเบียบวาระการประชุมร่วมกันของรัฐสภา ครั้งที่ 2 (สมัยสามัญประจำปี	- รับหลักการด้วยคะแนนเสียง 455 เสียง ซึ่งคะแนนดังกล่าว มีสมาชิกวุฒิสภาเห็นชอบด้วย คะแนน 15 เสียง - ไม่รับหลักการด้วยคะแนนเสียง 101 เสียง - งดออกเสียง 150 เสียง จึงถือว่าที่ประชุมได้ลงมติ ไม่รับหลักการ	-	-	-

ลำดับ	ผู้เสนอ	การออกเสียงวาระที่หนึ่ง ชั้นรับหลักการ	การพิจารณาวาระที่สอง ชั้นพิจารณาเรียงมาตรา	การออกเสียงวาระที่สาม ชั้นสุดท้าย	หมายเหตุ
	ครั้งที่หนึ่ง) วันพุธที่ 23 มิถุนายน 2564)				
4.	ร่างรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช (แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 159 และยกเลิก มาตรา 272) (นายจรินทร์ ลักษณวิศิษฏ์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ) (มีการบรรจุระเบียบวาระ การประชุมร่วมกันของรัฐสภา ครั้งที่ 2 (สมัยสามัญประจำปี ครั้งที่หนึ่ง) วันพุธที่ 23 มิถุนายน 2564)	- รับหลักการด้วยคะแนนเสียง 461 เสียง ซึ่งคะแนนดังกล่าวมี สมาชิกวุฒิสภาเห็นชอบด้วย คะแนน 21 เสียง - ไม่รับหลักการ ด้วยคะแนน เสียง 96 เสียง - งดออกเสียง 149 เสียง จึงถือว่าที่ประชุมได้ลงมติ ไม่รับหลักการ	-	-	-
5.	ร่างรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช (ยกเลิก	- รับหลักการด้วยคะแนน เสียง 206 เสียง ซึ่งคะแนน ดังกล่าวมีสมาชิกวุฒิสภา เห็นชอบด้วยคะแนน 3 เสียง	-	-	-

ลำดับ	ผู้เสนอ	การออกเสียงวาระที่หนึ่ง ชั้นรับหลักการ	การพิจารณาวาระที่สอง ชั้นพิจารณาเรียงมาตรา	การออกเสียงวาระที่สาม ชั้นสุดท้าย	หมายเหตุ
	มาตรา 65 แก้ไขเพิ่มเติม หมวด 7 มาตรา 159 วรรคแรก เพิ่มมาตรา 193/1 มาตรา 193/2 แก้ไขเพิ่มเติมหมวด 11 หมวด 12 มาตรา 256 หมวด 16 ยกเลิกมาตรา 269 มาตรา 270 มาตรา 271 มาตรา 272 และมาตรา 279) ซึ่ง นายพริษฐ์ วัชรสินธุ กับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน 135,247 คน เป็นผู้เสนอ (มีการบรรจุระเบียบวาระ การประชุมร่วมกันของรัฐสภา ครั้งที่ 2 (สมัยสามัญประจำปี ครั้งที่สอง) วันอังคารที่ 16 พฤศจิกายน 2564	- ไม่รับหลักการด้วยคะแนน เสียง 473 เสียง - งดออกเสียง 6 เสียง จึงถือว่าที่ประชุมได้ลงมติ ไม่รับหลักการ			
6.	ร่างรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่..)	- รับหลักการด้วยคะแนน 356 เสียง ซึ่งคะแนนดังกล่าว	-	-	-

ลำดับ	ผู้เสนอ	การออกเสียงวาระที่หนึ่ง ชั้นรับหลักการ	การพิจารณาวาระที่สอง ชั้นพิจารณาเรียงมาตรา	การออกเสียงวาระที่สาม ชั้นสุดท้าย	หมายเหตุ
	<p>พุทธศักราช (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 272) (รองศาสตราจารย์สมชัย ศรีสุทธียากร กับประชาชน ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน 64,151 คน เป็นผู้เสนอ) (มีการบรรจุระเบียบวาระ การประชุมร่วมกันของรัฐสภา ครั้งที่ 3 (สมัยสามัญประจำปี ครั้งที่หนึ่ง) วันพฤหัสบดีที่ 16 มิถุนายน พ.ศ. 2565)</p>	<p>มีสมาชิกวุฒิสภาเห็นชอบด้วย คะแนน 23 เสียง - ไม่รับหลักการ 253 เสียง - งดออกเสียง 53 เสียง จึงถือว่าที่ประชุมได้ลงมติ ไม่รับหลักการ</p>			
7.	<p>ร่างรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 459 และยกเลิกมาตรา 272) (นายชลน่าน ศรีแก้ว กับคณะ เป็นผู้เสนอ)</p>	-	-	-	<p>มีการบรรจุระเบียบวาระ การประชุมร่วมกันของรัฐสภา แต่ไม่มีการพิจารณา เนื่องจาก มีการยุบสภาผู้แทนราษฎร</p>

ลำดับ	ผู้เสนอ	การออกเสียงวาระที่หนึ่ง ชั้นรับหลักการ	การพิจารณาวาระที่สอง ชั้นพิจารณาเรียงมาตรา	การออกเสียงวาระที่สาม ชั้นสุดท้าย	หมายเหตุ
	(มีการบรรจุระเบียบวาระ การประชุมร่วมกันของรัฐสภา ครั้งที่ 4 (สมัยสามัญประจำปี ครั้งที่สอง) วันอังคารที่ 10 มกราคม 2566)				

สำนักวิชาการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

โทร. 0 2244 2070-2

Bureau of Academic Services

The Secretariat of the House of Representatives

0 2244 2070-2

พิมพ์ที่ : สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร